14710

หอสมุดกลาง สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าลาดกระบัง

ปัญหาพิเศษ

เรื่อง

การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม

An Analysis on Maize Price Movements and Relationships at Farm Level

T097387

โดย

นางสาวกฤษณา แก้วพิจิตร

ปพ.
ก282ก
2539

เสนอ

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....97387
วัน,เดือน,ปี.....- 8 JUN 2009

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เพื่อความสมบูรณ์แห่งปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต (บริหารธุรกิจเกษตร)

พ.ศ. 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ

ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร

คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

เรื่อง

การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม

An Analysis on Maize Price Movements and Relationships at Farm Level

ของ

นางสาวกฤษณา แก้วพิจิตร

ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

วท.บ. (บริหารธุรกิจเกษตร)

เมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม พ.ศ. 2539

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ _____ , 7 / พ.ค. / 2539

(รองศาสตราจารย์อำนวย แสงโนรี)

กรรมการปัญหาพิเศษ _____ , 7 / พ.ค. / 2539

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสรรค์ โนชัย)

หัวหน้าภาควิชา _____ , .../...../.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศิริจรรยา เครือวิริยะพันธ์)

14710
21 มี.ค. 2541
ACC. NO 20 ส.ย. 2539
Date Received
Call No
ปพ.
ว 2820
2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม

โดย : นางสาวกฤษณา แก้วพิจิตร

ชื่อปริญญา : วิทยาศาสตรบัณฑิต(บริหารธุรกิจเกษตร)

สาขาวิชาเอก : บริหารธุรกิจเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ : _____, 7/มี.ค./2557

(อำนวย แสงโนรี)

ข้าวโพดเป็นธัญพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูปซึ่งเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้ปริมาณความต้องการใช้ข้าวโพดภายในประเทศสูงขึ้นมาก เป็นผลให้ราคาข้าวโพดภายในประเทศสูงขึ้น แต่การเปลี่ยนแปลงราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มมิได้เปลี่ยนแปลงตามราคาข้าวโพด ณ ตลาดระดับอื่น ๆ การศึกษาถึงความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มกับปัจจัยที่อิทธิพลต่อการกำหนดราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม และวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ควรศึกษา เพื่อปรับปรุงระบบการตลาดข้าวโพดที่ระดับฟาร์มให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาภาวะการผลิตและการตลาดข้าวโพด วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ศึกษาความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ความเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มขึ้นสูงสุดในเดือนกรกฎาคม เดือนสิงหาคมเริ่มลดต่ำลงมาก และลดลงต่ำสุดในเดือนตุลาคมความเคลื่อนไหวตามแนวโน้มของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม สมการแนวโน้มที่มีเวลาเป็นตัวแปรอิสระ (x) ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเป็นตัวแปรตาม (y) ได้ค่าคงที่ 2.1474 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระเท่ากับ 0.0468 สามารถคาดคะเนราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มปี 2538-2540 เท่ากับ 2.90 , 2.94 และ 2.99 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติระหว่างตัวแปรตามคือราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มกับกลุ่มตัวแปรอิสระคือ ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี จำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ผ่านมา ปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมา พบว่าราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี.มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม เมื่อราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นเพิ่มขึ้น(หรือลดลง)กิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเพิ่มขึ้น(หรือลดลง)กิโลกรัมละ 0.953 บาท ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯเพิ่มขึ้น(หรือลดลง)กิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเพิ่มขึ้น (หรือลดลง) กิโลกรัมละ 0.922 บาท ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี. เปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 0.885 บาทในทิศทางเดียวกัน จำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม เมื่อจำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ผ่านมาเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านไร่ ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเปลี่ยน-แปลงไปกิโลกรัมละ 0.146 บาท ส่วนปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมาที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มในทิศทางตรงกันข้ามกลับมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มน้อยมากในทิศทางเดียวกันกับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวแปรอิสระไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยน-แปลงของตัวแปรตามได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มถูกกำหนดให้คงที่

ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา เกษตรกรควรนำผลการวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มไปใช้ในการวางแผนการผลิตและการตลาดเพื่อให้ได้รับผลกำไรสูงกว่าปกติ การให้ข้อมูลข่าวสารการตลาดที่รวดเร็วและถูกต้องจะทำให้เกษตรกรสามารถต่อรองราคากับพ่อค้าคนกลางได้โดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คำนิยม

การจัดทำปัญหาพิเศษฉบับนี้ประสบผลสำเร็จลุล่วงลงด้วยดี ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์อำนวย แสงโนรี อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์รังสรรค์ โนชัย กรรมการปัญหาพิเศษ ที่กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ และตรวจแก้ไขสิ่งที่เป็นประโยชน์ในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบคุณคุณวิจิตรา เล้าอรุณนิสิตคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ที่กรุณายืมวิทยานิพนธ์ปริญญาโทของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ให้บ่อยครั้ง ตลอดจนพี่ ๆ ผู้จัดทำวิทยานิพนธ์และปัญหาพิเศษไว้เป็นแนวทางการศึกษาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อข้าพเจ้า

สุดท้ายนี้ข้าพเจ้าขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ผู้โอบอุ้มดูแลด้านทุนทรัพย์อย่างดีเยี่ยม ขอบคุณเพื่อน พี่ และน้องที่คอยกระตุ้นให้ข้าพเจ้าเร่งจัดทำปัญหาพิเศษให้สำเร็จลุล่วงโดยเร็ว ขอบคุณจริงจริง

กฤษณา แก้วพิจิตร

พฤษภาคม 2539

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบาญ

		หน้า
สารบาญตาราง		(3)
สารบาญภาพ		(4)
บทที่ 1	บทนำ	1
	ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา	1
	วัตถุประสงค์ของการศึกษา	4
	ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
	ขอบเขตของการศึกษา	5
บทที่ 2	แนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา	6
	การตรวจเอกสาร	6
	วิธีการศึกษา	7
	สมมติฐานของการศึกษา	8
	ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์	9
บทที่ 3	ภาวะการผลิตและการตลาดข้าวโพด	16
	ภาวะการผลิต	16
	ปริมาณผลผลิต	16
	แหล่งผลิต	18
	ต้นทุนการผลิต	21
	ปัญหาการผลิต	21
	ภาวะการตลาด	24
	ประเภทของพ่อค้าคนกลาง	24
	ระดับตลาดข้าวโพด	26
	วิถีการตลาด	28
	ปัญหาการตลาด	30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบาญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการศึกษา	32
ความเคลื่อนไหวราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม	32
ความเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม	32
ความเคลื่อนไหวตามแนวโน้มของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม	36
ความสัมพันธ์ของราคาข้ าวโพดที่ระดับฟาร์ม	37
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	43
สรุป	43
ข้อเสนอแนะ	44
เอกสารอ้างอิง	46

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบาญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ปริมาณการใช้ภายในประเทศ ปริมาณและมูลค่าการส่งออกของข้าวโพด ในช่วงปีการเพาะปลูก 2527/28-2536/37	2
2	พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ของข้าวโพดช่วงปีการเพาะปลูก 2522/23-2536/37	3
3	พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่และอัตราเพิ่มร้อยละของข้าวโพด ช่วงปีการเพาะปลูก 2521/22-2536/37	17
4	พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตต่อไร่ข้าวโพดรายจังหวัดเฉลี่ย ช่วงปีการเพาะปลูก 2531/32-2535/36	19
5	ต้นทุนการผลิตข้าวโพดประเมินเฉลี่ยทั้งประเทศปีการเพาะปลูก 2535/36	22
6	ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2523-2537	35
7	จำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มราย-เดือนช่วงปี 2523-2537	36
8	ราคาที่ตลาดระดับต่าง ๆ พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิตต่อไร่ของ ข้าวโพดช่วงปีการเพาะปลูก 2522/23-2536/37	38
9	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	40

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบาญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	เส้นอุปทานสินค้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์	10
2	เส้นอุปสงค์สินค้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์	12
3	เส้นราคาดุลยภาพของสินค้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์	12
4	วิถีการตลาดข้าวโพดปีการเพาะปลูก 2530/31	29
5	เปรียบเทียบราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2523-2527	33
6	เปรียบเทียบราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2528-2532	33
7	เปรียบเทียบราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2533-2537	34
8	ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเฉลี่ยรายเดือนช่วงปี 2523-2537	34
9	ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเฉลี่ยรายปีช่วงปี 2523-2537	37

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1
บทนำ

ความสำคัญและปัญหาของการศึกษา

ข้าวโพด (Maize) เป็นธัญพืชที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศ เป็นวัตถุดิบที่สำคัญในโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปภายในประเทศ อาทิโรงงานผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป โรงงานผลิตขนมปัง โรงงานน้ำมันพืช โรงงานผลิตแอลกอฮอล์ และเป็นสินค้าส่งออกที่ทำรายได้ให้กับประเทศเป็นจำนวนมาก ในอดีตประเทศไทยเคยเป็นผู้ส่งออกข้าวโพดรายใหญ่ของโลก แต่ปัจจุบันอุตสาหกรรมภายในประเทศเจริญเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป ทำให้ปริมาณความต้องการใช้ข้าวโพดภายในประเทศสูงขึ้น ปริมาณและมูลค่าการส่งออกจึงลดลง ในปีการเพาะปลูก 2527/28 ประเทศไทยส่งออกข้าวโพดได้ 3.057 ล้านตัน เป็นมูลค่า 9,781 ล้านบาท ใช้ภายในประเทศ 1.081 ล้านตัน ปีการเพาะปลูก 2536/37 ปริมาณการส่งออก 0.125 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 452 ล้านบาท ปริมาณการใช้ข้าวโพดภายในประเทศ 3.20 ล้านตัน ปริมาณและมูลค่าการส่งออกมีอัตราเพิ่มร้อยละ -28.45 และ -25.97 ตามลำดับ ปริมาณการใช้ข้าวโพดภายในประเทศมีอัตราเพิ่มร้อยละ 14.02 (ตารางที่ 1) ประเทศที่นำเข้าข้าวโพดจากประเทศไทยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ มาเลเซีย ไต้หวัน ฮ่องกง สิงคโปร์ ฯลฯ

ข้าวโพดเป็นพืชที่ปลูกง่าย ให้ผลผลิตในระยะสั้น ต้นทุนการผลิตต่ำ ส่วนต่างระหว่างราคาที่ระดับฟาร์มกับต้นทุนการผลิตมีมาก ปริมาณผลผลิตข้าวโพดจึงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ปีการเพาะปลูก 2522/23 มีปริมาณผลผลิต 2.863 ล้านตัน เพิ่มขึ้นเป็น 3.328 ล้านตัน ในปีการเพาะปลูก 2536/37 หรืออัตราเพิ่มร้อยละ 3.49 (ตารางที่ 2)จะเห็นได้ว่าปริมาณผลผลิตที่เพิ่มขึ้นเป็นผลมาจากการเพิ่มผลผลิตต่อไร่จาก 300 กิโลกรัม ปีการเพาะปลูก 2522/23 เป็น 398 กิโลกรัม ปีการเพาะปลูก 2536/37 อัตราเพิ่มร้อยละ 3.95 ในขณะที่พื้นที่เพาะปลูกลดลงจาก 9.529 ล้านไร่ ปีการเพาะปลูก 2522/23 เป็น 8.370 ล้านไร่ ปีการเพาะปลูก 2536/37 เนื่องจากราคาข้าวโพดที่ระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 1 ปริมาณการใช้ภายในประเทศ ปริมาณและมูลค่าการส่งออกของข้าวโพด ในช่วงปีการเพาะปลูก 2527/28-2536/37

(ปริมาณ : ล้านตัน)

(มูลค่า : ล้านบาท)

ปีการเพาะปลูก	ปริมาณการใช้ภายในประเทศ	การส่งออก	
		ปริมาณ	มูลค่า
2527/28	1.081	3.057	9,781
2528/29	1.250	3.734	9,323
2529/30	1.368	2.920	6,246
2530/31	2.200	0.810	2,098
2531/32	2.700	1.573	5,135
2532/33	2.900	1.226	4,294
2533/34	3.000	1.215	3,809
2534/35	3.100	0.849	2,745
2535/36	3.300	0.179	579
2536/37	3.200	0.125	452
อัตราเพิ่มร้อยละ	14.02	-28.45	-25.97

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2538)

ฟาร์มมีความเคลื่อนไหวขึ้นลงอยู่ตลอดเวลา เมื่อราคาข้าวโพดที่เกษตรกรได้รับในฤดูการผลิตที่ผ่านมาลดต่ำลง เกษตรกรจึงปลูกพืชชนิดอื่นทดแทน เช่น อ้อย ข้าวฟ่าง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว มันสำปะหลัง เป็นต้น ราคาข้าวโพดภายในประเทศถูกกำหนดขึ้นจากอุปทานข้าวโพดที่ผลิตได้ อุปสงค์เพื่อการส่งออก อุปสงค์ของโรงงานผลิตอาหารสัตว์ซึ่งเป็นตลาดปลายทางของข้าวโพดดังนั้นการเปลี่ยนแปลงปริมาณอุปทานอุปสงค์ข้าวโพดจึงกระทบต่อผลกำไรที่เกษตรกรได้รับ เนื่องจากราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มถูกกำหนดโดยอุปสงค์ต่อเนื่องจากตลาดท้องถิ่น ตลาดกรุงเทพฯ ตลาดส่งออก และอุปทานข้าวโพดรวมทั้งประเทศ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่ของข้าวโพดช่วงปีการเพาะปลูก 2522/23-2536/37

ปีการเพาะปลูก	พื้นที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	ผลผลิต (ล้านตัน)	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)
2522/23	9.529	2.863	300
2523/24	8.960	2.998	334
2524/25	9.796	3.449	352
2525/26	10.494	3.002	287
2526/27	10.552	3.552	337
2527/28	11.355	4.226	372
2528/29	12.377	4.934	399
2529/30	12.194	4.309	353
2530/31	10.941	2.781	254
2531/32	11.471	4.675	408
2532/33	11.165	4.393	393
2533/34	10.910	3.722	341
2534/35	9.219	3.793	411
2535/36	8.446	3.672	435
2536/37	8.370	3.328	398
อัตราเพิ่มร้อยละ	-0.64	3.49	3.95

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2538)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคาข้าวโพดที่เกษตรกรได้รับเป็นปัจจัยทางเศรษฐกิจที่สำคัญ มีผลกระทบต่อการตัดสินใจด้านการผลิตของเกษตรกร การเพิ่มแรงจูงใจด้านราคาจึงมีผลให้เกษตรกรเกิดความสนใจที่จะปรับปรุงการผลิตให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อให้อุปทานเพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศและการส่งออก ปัญหาสำคัญที่ทำให้เกษตรกรขาดความมั่นใจที่จะลงทุนก็คือ ระบบราคาที่ไม่มีเสถียรภาพ วิถีการตลาดที่เอารัดเอาเปรียบเกษตรกร ดังนั้นจึงทำการศึกษาถึงความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มและปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม วิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม เพื่อเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรในการวางแผนการผลิตการตลาดให้ได้ผลตอบแทนสูงสุดในระยะเวลาที่เหมาะสม และเป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการตลาดข้าวโพดให้มีประสิทธิภาพของภาครัฐบาล เพื่อสร้างความมั่นใจแก่เกษตรกรว่าจะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าจากการผลิต

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาภาวะการผลิตและการตลาดข้าวโพด
2. เพื่อวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาทำให้ทราบถึงสภาพการผลิตและการตลาดข้าวโพดโดยทั่วไปของประเทศไทย นำความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มไปใช้ในการปรับปรุงระบบการตลาดให้มีเสถียรภาพมากขึ้น ใช้ผลการวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มในการแก้ไขปัญหาด้านราคา เพื่อก่อให้เกิดแรงจูงใจแก่เกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตให้เพียงพอต่อการใช้ภายในประเทศและการส่งออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะใช้ข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time Series Data) ช่วงเวลาตั้งแต่ปี 2523-2537 เป็นเวลา 15 ปี ทำการวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวราคาตามแนวโน้ม (Secular Trend) ความเคลื่อนไหวราคาตามฤดูกาล (Seasonal Movements) ศึกษาความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ข้อมูลที่ใช้จะประกอบด้วยราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ และราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี. จำนวนพื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิตต่อไร่ เพื่อทำการศึกษาราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มหรือราคาข้าวโพดที่เกษตรกรได้รับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 2
แนวความคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การตรวจเอกสาร

ศานิต เก้าเอี้ยน (2524) ทำการศึกษาความเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพด ช่วงปี 2510-2522 สรุปได้ว่า ความเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของราคาข้าวโพดที่ฟาร์ม ซึ่งได้จากวิธีหาค่าเฉลี่ยเคลื่อนที่ 12 เดือน มีดัชนีราคาเริ่มลดลงในเดือนกรกฎาคมและลดลงต่ำมากในเดือนมกราคม เนื่องจากเดือนกันยายนและตุลาคม เป็นช่วงที่ปริมาณข้าวโพดออกสู่ตลาดมาก จากนั้นดัชนีราคาจะเคลื่อนไหวสูงขึ้นเรื่อย ๆ จนถึงเดือนมิถุนายน ค่าความแปรปรวนของราคาข้าวโพดที่ฟาร์มมีค่าค่อนข้างต่ำ ช่วงความเคลื่อนไหวแคบและสม่ำเสมอ แสดงให้เห็นว่าราคาข้าวโพดที่ฟาร์มมีความเคลื่อนไหวขึ้นลงตามฤดูกาลน้อย ราคาเป็นผลมาจากอิทธิพลของฤดูการผลิตเป็นสำคัญ ลักษณะความเคลื่อนไหวตามแนวโน้มของราคาข้าวโพดที่ฟาร์มซึ่งหาได้จากสมการที่มีเวลาเป็นตัวแปรอิสระ และราคาเป็นตัวแปรตาม ปรากฏว่าราคาข้าวโพดที่เกษตรกรขายได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นปีละ 0.12 บาทต่อกิโลกรัม ความสัมพันธ์ระหว่างราคาข้าวโพดที่ฟาร์มและราคาข้าวโพดขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ ที่มีราคาข้าวโพดขายส่งในตลาดกรุงเทพฯเป็นตัวแปรอิสระ ราคาข้าวโพดที่ฟาร์มเป็นตัวแปรตาม มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันคือ หากราคาข้าวโพดขายส่งในตลาดกรุงเทพฯเพิ่มตันละ 1 บาท จะมีผลทำให้ราคาที่ฟาร์มเพิ่มขึ้นตันละ 0.895 บาท ซึ่งเป็นไปตามแบบจำลองทางเศรษฐมิติในเรื่องอุปสงค์และอุปทานต่อเนื่องที่ได้ทำการศึกษาแล้ว

เกษกานดา แสงสุวรรณ์ (2527) ศึกษาความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดโดยให้ราคาขายส่งท้องถิ่น ราคาขายส่งกรุงเทพฯ และราคาส่งออกเป็นตัวแปรอิสระ ราคาที่เกษตรกรได้รับในภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลางเป็นตัวแปรตาม พบว่าความสัมพันธ์ของราคาเป็นไปในทิศทางเดียวกันคือ เมื่อราคาขายส่งในตลาดท้องถิ่นเพิ่มขึ้นเมตริกตันละ 1 บาท ราคาที่เกษตรกรในภาคเหนือได้รับเพิ่มขึ้น 0.83 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 0.84 บาท และภาคกลาง 0.89 บาท เมื่อราคา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขายส่งในตลาดกรุงเทพฯ เพิ่มขึ้นเมตริกตันละ 1 บาท ราคาที่ระดับฟาร์มจะเพิ่มขึ้น 0.89 , 0.87 และ 0.91 บาทสำหรับภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง ตามลำดับ ราคาส่งออกเพิ่มขึ้นเมตริกตันละ 1 บาท ราคาที่เกษตรกรได้รับสำหรับภาคเหนือจะเพิ่มขึ้น 0.74 บาท ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 0.76 บาท ภาคกลาง 0.78 บาท

ยุพิน บุญเสนอ (2531) ทำการวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดในตลาดระดับต่าง ๆ ช่วงปี 2517-2530 โดยให้ราคาที่ระดับฟาร์มเป็นตัวแปรตาม ราคาขายส่งท้องถิ่น ราคาขายส่งกรุงเทพฯและราคาส่งออกเป็นตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ในทางเดียวกันกับตัวแปรตาม ผลการศึกษาเป็นไปตามแบบจำลองที่สร้างขึ้นคือ เมื่อราคาระดับขายส่งท้องถิ่นและระดับขายส่งกรุงเทพฯ เปลี่ยนแปลงไป 1 บาทต่อกิโลกรัม จะทำให้ราคาระดับฟาร์มเปลี่ยนแปลงไป 0.83 บาทต่อกิโลกรัม ส่วนระดับส่งออกถ้าเปลี่ยนแปลงไป 1 บาทต่อกิโลกรัม ราคาระดับฟาร์มจะเปลี่ยนแปลงไป 0.65 บาทต่อกิโลกรัม

วิธีการศึกษา

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีเก็บข้อมูลแบบทุติยภูมิ (Secondary Data) จากหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กรมการค้าภายใน กระทรวงพานิชย์ เป็นต้น จากหน่วยงานภาคเอกชน เช่น สมาคมพ่อค้าข้าวโพดและพืชพันธุ์ไทย ธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้ยังศึกษาจากรายงานของผู้ที่เคยศึกษาในเรื่องที่เกี่ยวข้องเช่น วิทยานิพนธ์ ปัญหาพิเศษจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

2. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Method) จะอธิบายถึงสภาพ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การผลิตโดยทั่วไป ปริมาณผลผลิต แหล่งผลิต ต้นทุนการผลิต ปัญหาการผลิต สภาพการตลาดศึกษาถึงประเภทของพ่อค้าคนกลาง ระดับตลาดข้าวโพด วิถีการตลาด และปัญหาการตลาด เป็นต้น

2.2 การวิเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Method) เป็นการวิเคราะห์เพื่อดูความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มด้วยวิธี Regression บนโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยมีสมการดังนี้

$$P_t^{CF} = f(P_t^{WL}, E) \quad .....1.....$$

$$P_t^{CF} = f(P_t^{WB}, E) \quad .....2.....$$

$$P_t^{CF} = f(P_t^{CB}, E) \quad .....3.....$$

$$P_t^{CF} = f(A_{t-1}, Q_{t-1}, E) \quad .....4.....$$

กำหนดให้ P_t^{CF} = ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ปีที่ t (บาทต่อกิโลกรัม)

P_t^{WL} = ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ปีที่ t (บาทต่อกิโลกรัม)

P_t^{WB} = ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ปีที่ t (บาทต่อกิโลกรัม)

P_t^{CB} = ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี. ปีที่ t (บาทต่อกิโลกรัม)

A_{t-1} = จำนวนพื้นที่เพาะปลูก ปีที่ t-1 (ล้านไร่)

Q_{t-1} = ปริมาณผลผลิตต่อไร่ ปีที่ t-1 (กิโลกรัม)

E = ค่าคลาดเคลื่อน

ทำการวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวราคาตามฤดูกาลด้วยการสร้างกราฟข้อมูลรายเดือนของราคาข้าวโพด ส่วนความเคลื่อนไหวราคาตามแนวโน้มจะใช้ข้อมูลรายปีในการสร้างกราฟด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป Microsoft Excel

สมมติฐานของการศึกษา

เมื่อไม่มีการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางการเมือง นโยบายการผลิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นโยบายการค้า และอุบัติภัยทางธรรมชาติ ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี. มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ส่วนปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมาและจำนวนพื้นที่เพาะปลูกในปีที่ผ่านมา จะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้าม เนื่องจากทั้งสองปัจจัยมีผลให้ปริมาณผลผลิตรวมเพิ่มขึ้น ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจึงลดลง

ทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ใช้ในการวิเคราะห์

พื้นฐานทางทฤษฎีของอุปทาน

อุปทาน (Supply) หมายถึง ปริมาณสินค้าหรือบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ขายยินดีนำออกเสนอขายในขณะใดขณะหนึ่ง ณ ระดับราคาต่าง ๆ กันของสินค้าชนิดนั้น โดยกำหนดให้สิ่งอื่น ๆ คงที่

อุปทานขั้นปฐม (Primary Supply) เป็นอุปทานที่ตลาดแหล่งผลิต คือ ปริมาณของสินค้าและบริการที่ผู้ผลิตเสนอขาย ณ ระดับราคาต่าง ๆ กัน ซึ่งจะสะท้อนไปยังตลาดท้องถิ่น ตลาดกรุงเทพฯ และตลาดส่งออกตามลำดับ

อุปทานต่อเนื่อง (Derived Supply) เป็นอุปทานที่ตลาดขายส่งและตลาดขายปลีก ต้นทุนการตลาดทำให้เส้นอุปทานขั้นปฐมและอุปทานต่อเนื่องมีลักษณะแตกต่างกันเมื่อผู้ผลิตผลิตสินค้าหรือมีอุปทานสินค้าเกิดขึ้น พ่อค้าคนกลางในตลาดท้องถิ่น ตลาดกรุงเทพฯ และตลาดส่งออกก็จะมีอุปทานในสินค้านั้นเกิดขึ้นตามไปด้วย

กฎของอุปทาน (Law of Supply)กล่าวว่า “ปริมาณของสินค้าและบริการชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ผลิต หรือพ่อค้าต้องการจะขายย่อมผันแปรโดยตรงกับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้นเสมอ”

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เส้นอุปทาน (Supply Curve) จากกฎของอุปทานแสดงว่าราคาและปริมาณสินค้าจะเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันคือ เมื่อราคาสินค้าสูงปริมาณผลิตจะเพิ่มขึ้น และเมื่อราคาต่ำปริมาณผลิตจะลดลง ด้วยเหตุนี้ลักษณะของเส้นอุปทานโดยทั่วไปจึงมีลักษณะดังภาพที่ 1 มีค่าความชันเป็นบวก อาจเป็นเส้นตรงหรือเส้นโค้ง

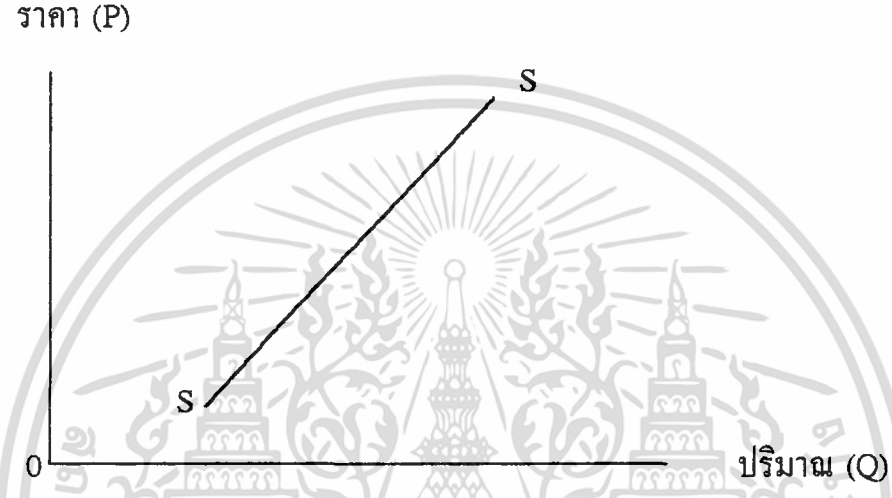

ภาพที่ 1 เส้นอุปทานสินค้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์

ตัวกำหนดอุปทาน ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบทำให้อุปทานสินค้าเปลี่ยนแปลงได้แก่

1. ราคาของสินค้าที่ผลิตและราคาของสินค้าชนิดอื่น
2. วิวัฒนาการของเทคโนโลยีการผลิต
3. ราคาปัจจัยผันแปรในการผลิต เช่น ราคาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร ค่าแรงงาน เป็นต้น
4. ปัจจัยทางธรรมชาติ เช่น สภาพดินฟ้าอากาศ โรคพืชและแมลง ปริมาณน้ำฝน เป็นต้น

พื้นฐานทางทฤษฎีของอุปสงค์

อุปสงค์ (Demand) หมายถึง ปริมาณการเสนอซื้อสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งที่ผู้ซื้อต้องการ ณ ระดับราคาต่าง ๆ ในเวลาและสถานที่ที่กำหนด เป็นการแสดงถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินค้าที่ผู้ซื้อต้องการและความสามารถซื้อได้จริงกับราคาสินค้านั้น

อุปสงค์ขั้นปฐม (Primary Demand) เป็นอุปสงค์ของผู้บริโภคคนสุดท้าย คือปริมาณการเสนอซื้อสินค้าและบริการของผู้บริโภค ณ ระดับราคาต่าง ๆ กัน ซึ่งจะสะท้อนไปยังตลาดกลางปลายทางและตลาดระดับอื่น ๆ ต่อไป

อุปสงค์ต่อเนื่อง (Derived Demand) เป็นอุปสงค์ที่ตลาดขายส่งและตลาดแหล่งผลิต เมื่อใดที่ผู้บริโภคเกิดความต้องการสินค้าหรือมีอุปสงค์ในสินค้าเกิดขึ้น พ่อค้าในตลาดขายส่งกรุงเทพฯหรือตลาดผู้บริโภค ตลาดท้องถิ่นและตลาดแหล่งผลิตก็จะมีอุปสงค์ในสินค้านั้นเกิดขึ้นตามไปด้วย

กฎของอุปสงค์ (Law of Demand) กล่าวว่า "ปริมาณของสินค้าแล่ะบริการที่ผู้บริโภคต้องการซื้อจะแปรผกผันกับราคาของสินค้าและบริการชนิดนั้น "

เส้นอุปสงค์ (Demand Curve) จากกฎของอุปสงค์แสดงว่าราคาและปริมาณสินค้าจะเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้าม ถ้าราคาสูงขึ้นจะเสนอซื้อสินค้าในปริมาณลดลงหรือถ้าราคาสินค้าลดลงผู้ซื้อจะเสนอซื้อสินค้าเพิ่มขึ้น เส้นอุปสงค์มีลักษณะเป็นเส้นตรงหรือเส้นโค้ง มีค่าความชันเป็นลบ ดังภาพที่ 2

ตัวกำหนดอุปสงค์ ปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบทำให้อุปสงค์สินค้าเปลี่ยนแปลง ได้แก่

1. ราคาของสินค้าชนิดนั้นและสินค้าที่ใช้บริโภคทดแทนกัน
2. ระดับรายได้และจำนวนประชากร
3. การคาดคะเนเหตุการณ์บางอย่างที่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต เช่น ภาวะฝนแล้ง สงคราม สินค้าขาดตลาด เป็นต้น
4. ปัจจัยอื่น ๆ เช่น รสนิยมของผู้บริโภค การกระจายรายได้ การโฆษณา ระดับการศึกษา เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

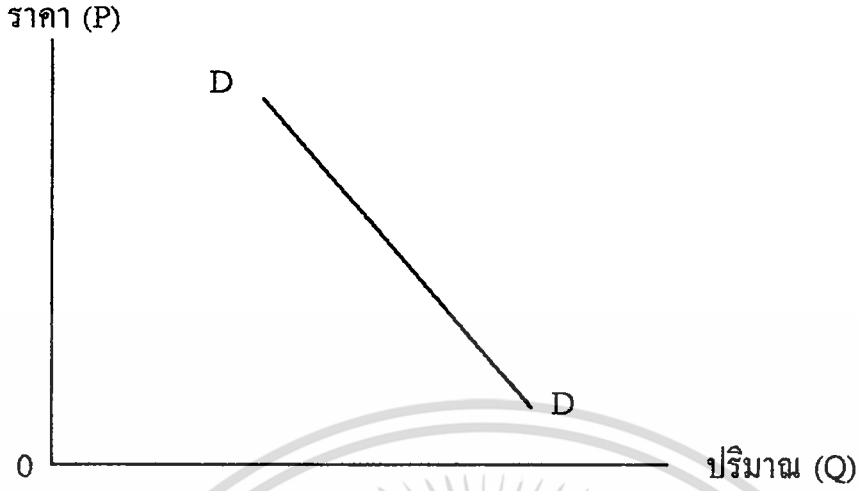

ภาพที่ 2 เส้นอุปสงค์สินค้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์

การวิเคราะห์ดุลยภาพ

ในระบบเศรษฐกิจเสรีราคาสินค้าจะถูกกำหนดโดยอุปสงค์และอุปทาน เมื่อปริมาณอุปสงค์และอุปทานเท่ากัน ณ ระดับนั้นเรียกว่า ดุลยภาพ (Equilibrium) ทั้งผู้ซื้อและผู้ขายสามารถตกลงซื้อขายสินค้าต่อกันได้ ในปริมาณและราคาที่ไม่ก่อให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกิน (Excess Demand) และอุปทานส่วนเกิน (Excess Supply) ระดับราคาดังกล่าวเรียกว่า ราคาดุลยภาพ (Equilibrium Price) จากภาพที่ 3 เส้นอุปสงค์

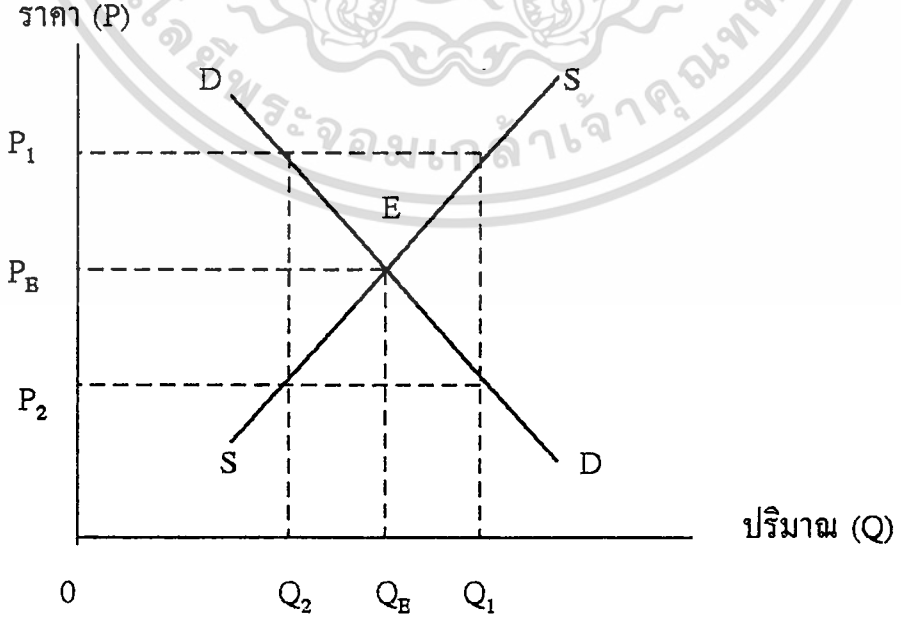

ภาพที่ 3 เส้นราคาดุลยภาพของสินค้าในตลาดแข่งขันสมบูรณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(DD) และอุปทาน (SS) ของสินค้าชนิดหนึ่งตัดกันที่จุด E ราคาเท่ากับ P_E ปริมาณสินค้าเท่ากับ Q_E ซึ่งที่ระดับ P_E นี้ปริมาณอุปสงค์เท่ากับปริมาณอุปทานพอดี แต่ถ้าหากราคาสูงขึ้นเป็น P_1 ผู้ผลิตยินดีเสนอขายสินค้าที่ $0Q_1$ หน่วย แต่ผู้ซื้อยินดีเสนอซื้อเพียง $0Q_2$ หน่วยทำให้เกิดอุปทานส่วนเกินเท่ากับ Q_2Q_1 หน่วย ในทางตรงกันข้ามหากระดับราคาสินค้าลดลงเป็น P_2 ผู้ผลิตจะเสนอขายเพียง $0Q_2$ แต่ผู้ซื้อยินดีเสนอซื้อ $0Q_1$ ทำให้เกิดอุปสงค์ส่วนเกินเท่ากับ Q_2Q_1

<u>ความเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพด</u>

ในระบบเศรษฐกิจราคาสินค้าชนิดใดชนิดหนึ่งถูกกำหนดขึ้นจากอุปสงค์และอุปทานของสินค้าชนิดนั้น ราคาสินค้าจึงมีการเปลี่ยนแปลงเคลื่อนไหวขึ้นลงตลอดเวลา ไม่มีความแน่นอน โดยเฉพาะราคาสินค้าเกษตรซึ่งการผลิตต้องอาศัยสภาพภูมิอากาศและปัจจัยธรรมชาติที่เอื้ออำนวย สามารถแบ่งลักษณะความเคลื่อนไหวของราคาได้ 6 ชนิด คือ

1. ความเคลื่อนไหวราคาตามฤดูกาล (Seasonal Movements)
2. ความเคลื่อนไหวราคาตามแนวโน้ม (Secular Trend)
3. ความเคลื่อนไหวราคาตามวัฏจักร (Cyclical Movements)
4. ความเคลื่อนไหวราคาแบบเหตุการณ์ผิดปกติ (Irregular Fluctuation)
5. ความเคลื่อนไหวราคาตามปี (Annual Movements)
6. ความเคลื่อนไหวราคาในระยะสั้น (Short Time Fluctuation)

<u>ความเคลื่อนไหวราคาตามฤดูกาล</u> เป็นความเคลื่อนไหวของราคาที่มีการเปลี่ยนแปลงขึ้นลงตามอิทธิพลของฤดูกาล ซึ่งเป็นผลจากอุปสงค์และอุปทานของสินค้าในแต่ละฤดูเปลี่ยนแปลงไปในรอบหนึ่งปี โดยทั่วไปสินค้าเกษตรอุปสงค์มีลักษณะค่อนข้างคงที่หรือไม่ค่อยเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาลมากนัก แต่อุปทานส่วนใหญ่จะขึ้นอยู่กับฤดูกาล ทำให้ปริมาณผลผลิตและราคาเคลื่อนไหวตามฤดูกาลด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเคลื่อนไหวราคาตามแนวโน้ม เป็นความเคลื่อนไหวของราคาซึ่งเป็นผลมาจากอุปสงค์และอุปทานระยะยาวเปลี่ยนแปลง สาเหตุที่ทำให้อุปสงค์ในระยะยาวเปลี่ยนแปลง ได้แก่ การเพิ่มขึ้นของจำนวนประชากร รสนิยมและรายได้ของผู้บริโภคเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ส่วนปัจจัยสำคัญที่ทำให้อุปทานระยะยาวเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การขยายพื้นที่เพาะปลูก การเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการผลิต เป็นต้น ความเคลื่อนไหวตามแนวโน้มส่วนใหญ่มาจากด้านอุปสงค์มากกว่าด้านอุปทาน ทั้งนี้เพราะอุปทานมีการปรับตัวให้สอดคล้องกับอุปสงค์ที่มีการเปลี่ยนแปลงในระยะยาวได้

ความเคลื่อนไหวราคาตามวัฏจักร เป็นความเคลื่อนไหวของราคาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามวัฏจักรการผลิตและการบริโภค ส่วนใหญ่มักมีผลกระทบจากการผลิตทำให้ราคาสินค้ามีการเปลี่ยนแปลงราคาขึ้นลงซ้ำ ๆ กันในช่วงเวลาหนึ่ง เนื่องจากผลผลิตทางการเกษตรไม่สามารถเพิ่มขึ้นหรือลดลงของราคาได้ในทันทีทันใดหรือต้องใช้เวลาในการปรับตัวเพื่อการผลิต ผู้ผลิตจึงต้องอาศัยราคาสินค้าที่ได้รับในอดีตที่ผ่านมาเป็นหลักในการตัดสินใจและวางแผนการผลิตในปัจจุบัน ฉะนั้นจึงเกิดการล่าช้า (Time lag) ในการปรับตัวและราคามีความเคลื่อนไหวเป็นวัฏจักรเกิดขึ้น

ความเคลื่อนไหวราคาแบบเหตุการณ์ผิดปกติ เป็นความเคลื่อนไหวของราคาอันเนื่องมาจากเหตุการณ์ที่ไม่สามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ เช่น ภาวะฝนแล้งน้ำท่วม สงคราม เป็นต้น ทำให้อุปสงค์และอุปทานเกิดการเปลี่ยนแปลงและราคาเคลื่อนไหวอย่างผิดปกติ โดยทั่วไปความเคลื่อนไหวของราคาชนิดนี้มีช่วงการเปลี่ยนแปลงมากกว่าความเคลื่อนไหวราคาชนิดอื่น แต่ลักษณะความเคลื่อนไหวไม่มีทิศทางที่แน่นอน จึงไม่มีการวิเคราะห์ในทางสถิติ

ความเคลื่อนไหวราคาตามปี เป็นการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากความไม่แน่นอนของธรรมชาติ เช่น อุณหภูมิของแต่ละปีแตกต่างกันทำให้อุปทานไม่แน่นอน ลักษณะความเคลื่อนไหวราคาชนิดนี้ หนึ่งปีจะเปลี่ยนแปลงเพียงครั้งเดียวแต่ทิศทางและช่วงการเปลี่ยนแปลงไม่แน่นอนจึงไม่มีการวิเคราะห์ทางสถิติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>ความเคลื่อนไหวราคาในระยะสั้น</u> เป็นการเปลี่ยนแปลงราคาในช่วงระยะเวลาชั่วโมงหนึ่ง วันหนึ่ง หรือสัปดาห์หนึ่ง อันเนื่องมาจากอุปสงค์และอุปทานมีการเปลี่ยนแปลงชั่วคราว เพราะจิตใจของพ่อค้าคนกลางในตลาดทำการคาดคะเนอุปสงค์และอุปทานในตลาดแตกต่างกัน ลักษณะความเคลื่อนไหวราคาไม่มีทิศทางแน่นอนดังนั้นจึงไม่มีการวิเคราะห์ทางสถิติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3
ภาวะการผลิตและการตลาดข้าวโพด

ภาวะการผลิต

สภาพการผลิตข้าวโพดโดยทั่วไปของประเทศไทย การใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่มีน้อย ส่วนใหญ่เป็นการผลิตโดยอาศัยปัจจัยแรงงานและจำนวนพื้นที่เพาะปลูกเป็นสำคัญ การใช้เมล็ดพันธุ์ดีเพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตต่อไร่ยังไม่แพร่หลาย ขั้นตอนการผลิตขาดการดูแลรักษาอย่างเอาใจใส่ พื้นที่เพาะปลูกมีจำกัดต้องแข่งขันในเรื่องการใช้ที่ดินกับพืชเศรษฐกิจชนิดอื่นที่ให้ผลตอบแทนดีกว่า ประกอบกับสภาพภูมิอากาศที่แปรปรวนทำให้ปริมาณผลผลิตข้าวโพดในแต่ละปีไม่แน่นอน

ปริมาณผลผลิต

จากการขยายตัวของอุตสาหกรรมอาหารสัตว์ทำให้ปริมาณความต้องการบริโภคข้าวโพดภายในประเทศ เพื่อเป็นวัตถุดิบในโรงงานผลิตอาหารสัตว์เพิ่มสูงขึ้น เป็นผลให้ราคาข้าวโพดสูงขึ้น จึงเป็นสิ่งจูงใจให้เกษตรกรทำการผลิตเพิ่มขึ้น ในช่วงปีการเพาะปลูก 2522/23-2526/27 พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิต และผลผลิตต่อไร่มีอัตราเพิ่มร้อยละ 4.21 , 5.54 , 1.77 ตามลำดับ (ตารางที่ 3) ช่วงปีการเพาะปลูก 2527/28-2531/32 อัตราเพิ่มของพื้นที่เพาะปลูกลดลงเหลือร้อยละ 1.94 ส่วนปริมาณผลผลิตและผลผลิตต่อไร่มีอัตราเพิ่มร้อยละ 11.14 และ 12.35 ตามลำดับ แสดงว่าการเพิ่มขึ้นของปริมาณผลผลิตข้าวโพดขึ้นกับการเพิ่มขึ้นของผลผลิตต่อไร่ มิได้ขึ้นกับจำนวนพื้นที่เพาะปลูก ช่วงปีการเพาะปลูก 2532/33-2536/37 พื้นที่เพาะปลูกมีอัตราเพิ่มลดลงอีกเป็นร้อยละ -5.95 ปริมาณผลผลิตมีอัตราเพิ่มร้อยละ -6.39 ผลผลิตต่อไร่มีอัตราเพิ่มร้อยละ .19 จะสังเกตได้ว่าในช่วงนี้ทั้งพื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิต และผลผลิตต่อไร่มีอัตราเพิ่มลดลงทั้งหมดและลดลงเป็นจำนวนมาก เนื่องจากช่วงเวลาดังกล่าวได้รับผลกระทบจากภาวะฝนทิ้งช่วงอย่างรุนแรงและความแปรปรวนของอากาศทำให้ปริมาณผลผลิตลดต่ำลงในทุกจังหวัด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3 พื้นที่เพาะปลูก ผลผลิต ผลผลิตต่อไร่และอัตราเพิ่มร้อยละของข้าวโพด ช่วงปีการเพาะปลูก 2521/22-2536/37

ปีการเพาะปลูก	พื้นที่เพาะปลูก (ล้านไร่)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ผลผลิต (ล้านตัน)	อัตราเพิ่มร้อยละ	ผลผลิตต่อไร่ (กิโลกรัม)	อัตราเพิ่มร้อยละ
2521/22	8.661		2.791		322	
2522/23	9.529	10.02	2.863	2.58	300	-6.83
2523/24	8.960	-5.97	2.998	4.72	334	11.33
2524/25	9.796	9.33	3.449	15.04	352	5.39
2525/26	10.494	7.13	3.002	-12.96	287	-18.47
2526/27	10.552	0.55	3.552	18.32	337	17.42
เฉลี่ย	9.866	4.21	3.172	5.54	322	1.77
2527/28	11.355	7.61	4.226	18.98	372	10.39
2528/29	12.377	9.00	4.934	16.75	399	7.26
2529/30	12.194	-1.48	4.309	-12.67	353	11.53
2530/31	10.941	-10.28	2.781	-35.46	254	-28.05
2531/32	11.471	4.84	4.675	68.10	408	60.63
เฉลี่ย	11.667	1.94	4.185	11.14	357	12.35
2532/33	11.165	-2.67	4.393	-6.03	393	-3.68
2533/34	10.910	-2.28	3.722	-15.27	341	-13.23
2534/35	9.219	-15.50	3.793	1.91	411	20.53
2535/36	8.446	-8.38	3.672	-3.19	435	5.84
2536/37	8.370	-0.90	3.328	-9.37	398	-8.51
เฉลี่ย	9.622	-5.95	3.781	-6.39	395	0.19

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2538)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

97387

<u>แหล่งผลิต</u>

แหล่งผลิตข้าวโพดที่สำคัญของประเทศไทยมีอยู่ทั่วไป ครอบคลุมพื้นที่เกือบทุกภาคของประเทศ เนื่องจากเป็นพืชที่ปลูกง่ายสามารถปรับตัวได้ดี อีกทั้งปัจจุบันราคาข้าวโพดถีบตัวสูงขึ้นอย่างมาก จากความต้องการบริโภคทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ สามารถแบ่งการผลิตข้าวโพดตามภูมิภาคได้ดังนี้

ภาคเหนือ เป็นภาคที่มีการเพาะปลูกข้าวโพดมากที่สุด 4,756,166 ไร่ หรือร้อยละ 52.66 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ (ตารางที่ 4) แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญได้แก่ จังหวัดนครสวรรค์ เพชรบูรณ์ อุทัยธานี กำแพงเพชร ตาก พิษณุโลก น่าน อุตรดิตถ์ เชียงราย เป็นต้น โดยจังหวัดที่ทำการเพาะปลูกข้าวโพดมากที่สุด คือ จังหวัดเพชรบูรณ์ 1,374,372 ไร่หรือร้อยละ 28.90 ของพื้นที่เพาะปลูกในภาคเหนือ รองลงมาจังหวัดตาก 737,968 ไร่หรือร้อยละ 15.52 ของพื้นที่เพาะปลูกในภาคเหนือ

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีการเพาะปลูกข้าวโพดรองจากภาคเหนือ 2,165,480 ไร่หรือร้อยละ 23.98 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญได้แก่ จังหวัดอุดรธานี เลย อุบลราชธานี กาฬสินธุ์ ขอนแก่น บุรีรัมย์ ศรีสะเกษ ชัยภูมิ นครราชสีมา เป็นต้น จังหวัดที่ทำการเพาะปลูกมากที่สุดได้แก่ จังหวัดเลย 825,563 ไร่หรือร้อยละ 38.12 ของพื้นที่เพาะปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ รองลงมาคือ จังหวัดนครราชสีมา 516,369 ไร่หรือร้อยละ 23.85 ของพื้นที่เพาะปลูกในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ภาคกลาง มีพื้นที่เพาะปลูกข้าวโพด 2,068,219 ไร่หรือร้อยละ 22.90 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ แหล่งเพาะปลูกที่สำคัญได้แก่ จังหวัดลพบุรี สระบุรี ชัยนาท สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ประจวบคีรีขันธ์ ฉะเชิงเทรา ปราจีนบุรี เป็นต้น จังหวัดที่ทำการเพาะปลูกเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ จังหวัดลพบุรี 807,269 ไร่ ปราจีนบุรี 554,886 ไร่ สระบุรี 278,164 ไร่หรือร้อยละ 39.03 , 26.83 , 13.45 ตามลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 พื้นที่เพาะปลูกและผลผลิตต่อไร่ข้าวโพดรายจังหวัดเฉลี่ยช่วงปีการเพาะปลูก 2531/32-2535/36

(จำนวน : ไร่)

(ปริมาณ : กิโลกรัม)

ภาค/จังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก		ผลผลิตต่อไร่
	จำนวน	ร้อยละ [1]	
ภาคเหนือ	4,756,166	52.66 [2]	431
1. นครสวรรค์	620,065	13.04	408
2. เพชรบูรณ์	1,374,372	28.90	492
3. อุทัยธานี	302,767	6.36	331
4. กำแพงเพชร	393,801	8.28	424
5. ตาก	737,968	15.52	424
6. พิจิตร	105,895	2.23	398
7. พิษณุโลก	308,039	6.48	404
8. น่าน	200,621	4.22	378
9. แพร่	86,583	1.82	474
10. ลำปาง	33,244	0.70	418
11. สุโขทัย	109,439	2.30	360
12. อุตรดิตถ์	145,806	3.06	346
13. เชียงใหม่	20,257	0.42	419
14. เชียงราย	202,174	4.25	443
15. ลำพูน	8,644	0.18	414
16. พะเยา	106,491	2.24	412
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2,165,480	23.98 [2]	414
1. อุดรธานี	233,472	10.78	410
2. เลย	825,563	38.12	418
3. อุบลราชธานี	26,138	1.21	512

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ภาค/จังหวัด	พื้นที่เพาะปลูก		ผลผลิตต่อไร่
	จำนวน	ร้อยละ 1/	
4. กาฬสินธุ์	10,880	0.50	383
5. ขอนแก่น	58,443	2.70	454
6. บุรีรัมย์	21,911	1.01	302
7. ศรีสะเกษ	133,711	6.18	571
8. ชัยภูมิ	338,993	15.65	367
9. นครราชสีมา	516,369	23.85	391
ภาคกลาง	2,068,219	22.90 2/	465
1. ลพบุรี	807,269	39.03	425
2. สระบุรี	278,164	13.45	539
3. ชัยนาท	12,409	0.60	350
4. สุพรรณบุรี	54,598	2.64	319
5. กาญจนบุรี	155,568	7.52	356
6. ประจวบคีรีขันธ์	25,029	1.21	664
7. ฉะเชิงเทรา	18,142	0.88	370
8. ปราจีนบุรี	554,886	26.83	499
9. จันทบุรี	162,154	7.84	539
ภาคใต้	41,300	0.46 2/	428
1. ชุมพร	41,300	100	428
รวมทั้งประเทศ	9,031,165	100	435

หมายเหตุ 1/ ร้อยละของพื้นที่เพาะปลูกแต่ละจังหวัดเทียบกับพื้นที่เพาะปลูกแต่ละภาค

2/ ร้อยละของพื้นที่เพาะปลูกแต่ละภาคเทียบกับพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2538)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

14710

ภาคใต้ มีการเพาะปลูกน้อยมาก 41,300 ไร่หรือร้อยละ 0.46 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งประเทศ การเพาะปลูกเป็นการปลูกเพื่อใช้ภายในครัวเรือน แต่ในช่วงหลังมีการส่งเสริมให้เพาะปลูกในพื้นที่ที่ประสบอุทกภัยและภัยธรรมชาติ ทำให้มีพื้นที่เพาะปลูกเพิ่มขึ้น แหล่งเพาะปลูกได้แก่ จังหวัดสุราษฎร์ธานีและชุมพร เป็นต้น

ต้นทุนการผลิต

ข้าวโพดเป็นพืชที่ปลูกง่าย การดูแลรักษาไม่ยุ่งยาก ผลต่างระหว่างราคาที่เกษตรกรขายได้และต้นทุนการผลิตมีมาก ปีการเพาะปลูก 2535/36 เกษตรกรมีรายได้ต่อไร่ 1,100.55 บาท ต้นทุนทั้งหมดต่อไร่ 813.08 บาท คงเหลือกำไรต่อไร่ 287.47 บาท (ตารางที่ 5) โดยต้นทุนทั้งหมดประกอบด้วยต้นทุนคงที่และต้นทุนผันแปร ต้นทุนคงที่ได้แก่ ค่าใช้ที่ดิน ค่าภาษีที่ดิน ค่าเสื่อมราคาเครื่องมือและอุปกรณ์การเกษตร เท่ากับ 112.93 บาท หรือร้อยละ 13.89 ของต้นทุนทั้งหมด ต้นทุนผันแปร 700.15 บาท หรือร้อยละ 86.11 ของต้นทุนทั้งหมด ประกอบด้วยค่าแรงงาน 598.62 บาท ค่าเมล็ดพันธุ์ 41.99 บาท ค่าปุ๋ย 19.34 บาท ค่ายาและอื่น ๆ 40.20 บาท หรือร้อยละ 73.62 , 5.16 , 2.38 , 4.95 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด จะสังเกตได้ว่าต้นทุนค่าแรงงานเป็นต้นทุนที่สูงที่สุดคือร้อยละ 73.62 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด และต้นทุนที่ต่ำที่สุดคือต้นทุนค่าปุ๋ยร้อยละ 2.38 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการผลิตข้าวโพดของเกษตรกรในปัจจุบันยังเน้นการใช้ปัจจัยแรงงานเป็นหลัก การใช้ปุ๋ยเพื่อเพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้นยังมีน้อยมาก

ปัญหาการผลิต

การผลิตข้าวโพดของเกษตรกรยังใช้วิธีการผลิตแบบเก่าล้าสมัย การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาช่วยในการผลิตยังมีน้อย จึงทำให้เกิดปัญหาการผลิตซึ่งเกษตรกรจำเป็นต้องร่วมมือกับหน่วยงานราชการขจัดปัญหาเหล่านี้ให้หมดไป เพื่อผลิตข้าวโพดได้เพียงพอกับความต้องการบริโภคทั้งภายในประเทศและจากต่างประเทศ ปัญหาการผลิตข้าวโพดที่เกษตรกรประสบเสมอได้แก่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ห้องสมุดคณะเทคโนโลยีการเกษตร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง

ตารางที่ 5 ต้นทุนการผลิตข้าวโพดประเมินเฉลี่ยทั้งประเทศปีการเพาะปลูก 2535/36

รายการ	ต้นทุนการผลิตข้าวโพด	
	บาท	ร้อยละ
ต้นทุนผันแปรต่อไร่	700.15	86.11
ค่าแรงงาน	598.62	73.62
ค่าเมล็ดพันธุ์	41.99	5.16
ค่าปุ๋ย	19.34	2.38
ค่ายาและอื่น ๆ	40.20	4.95
ต้นทุนคงที่ต่อไร่	112.93	13.89
ต้นทุนทั้งหมดต่อไร่	813.08	100
ต้นทุนทั้งหมดต่อกิโลกรัม	1.87	
รายได้ทั้งหมดต่อไร่	1,100.55	
กำไรทั้งหมดต่อไร่	287.47	

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2538)

1. ผลผลิตต่อไร่ต่ำ เกษตรกรขาดแคลนเมล็ดพันธุ์ดีที่ให้ผลผลิตสูงและต้านทานโรค แม้ว่าปัจจุบันเกษตรกรจะตื่นตัวหันมาใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวโพดสุวรรณ 1 ซึ่งเป็นพันธุ์ที่ให้ผลผลิตสูงและต้านทานโรคราน้ำค้างได้มากขึ้น แต่เนื่องจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องยังไม่สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์ได้เพียงพอกับความต้องการของเกษตรกร ดังนั้นผลผลิตต่อไร่จึงยังไม่เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัด อย่างไรก็ดีขณะนี้ได้มีบริษัทเอกชนหลายรายเริ่มเข้ามาลงทุนทำการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวโพดเพื่อจำหน่ายให้แก่เกษตรกร แต่ก็จำหน่ายในราคาสูงทำให้เกษตรกรไม่สามารถลงทุนในต้นทุนชนิดนี้ได้ อีกทั้งราคาปัจจัยการผลิต เช่น ปุ๋ยเคมี ยาปราบศัตรูพืช อยู่ในระดับสูงขณะที่ราคาผลผลิตข้าวโพดไม่มีความแน่นอนเกษตรกรจึงไม่นิยมลงทุน เนื่องจากไม่แน่ใจว่าจะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ปัญหาสารอฟลาทอกซิน เป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากเชื้อราอฟลาทอกซินมีผลต่อการเจริญเติบโตของสัตว์เลี้ยง ประเทศผู้นำเข้าทั่วไปกำหนดมาตรฐานเชื้อราไว้ไม่เกิน 50 ใน 1,000 ล้านส่วน สารอฟลาทอกซินเกิดจากความชื้นในข้าวโพดสูงเนื่องจากเก็บเกี่ยวในช่วงฤดูฝน การรับซื้อข้าวโพดจากเกษตรกรของพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นเป็นการซื้อคละ ไม่ได้จำแนกราคาตามเกรดและความชื้น ทำให้เกษตรกรไม่เห็นความจำเป็นของการทำให้ข้าวโพดแห้งสนิท ประกอบกับความต้องการเร่งขายด่วนเพื่อนำเงินมาชำระหนี้สินและเป็นค่าใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้เกษตรกรขายผลผลิตทันทีหลังจากเก็บเกี่ยวเสร็จ ขณะเดียวกันการสร้างเครื่องอบข้าวโพดให้เพียงพอกับความต้องการของแหล่งผลิตที่สำคัญก็ยังไม่สามารถกระทำได้ตามเป้าหมาย เนื่องจากพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นไม่มั่นใจว่าจะได้รับผลตอบแทนที่คุ้มค่าจากการลงทุน

3. ประสิทธิภาพการผลิตต่ำ การใช้เทคโนโลยีการผลิตสมัยใหม่มีน้อย ยังคงเป็นการผลิตแบบดั้งเดิมที่ใช้ปัจจัยแรงงานเพื่อการผลิตสูง เป็นผลให้ต้นทุนการผลิตสูงตามไปด้วย แม้ว่าปัจจุบันหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้มีการสนับสนุนด้านการผลิต ให้ความรู้ แนะนำ เผยแพร่วิทยาการสมัยใหม่ตั้งแต่เตรียมดินปลูกจนถึงเก็บเกี่ยว โดยแนะนำเทคนิคการผลิตการจัดระบบการปลูกให้เหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศและสอดคล้องกับตลาด การดูแลรักษา การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การใช้เครื่องมือในการผลิตและการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสม ตลอดจนจัดหาสินเชื่อเพื่อการเกษตรในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ซึ่งจะส่งเสริมให้ได้ผลผลิตที่มีคุณภาพดีปราศจากเชื้อราและสารอฟลาทอกซิน แต่ก็มีเกษตรกรเพียงบางส่วนเท่านั้นที่ปฏิบัติตาม เกษตรกรส่วนใหญ่ยึดหลักความง่ายในการเพาะปลูกและดูแลรักษาด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจ ผลผลิตที่ได้จึงมีปริมาณและคุณภาพต่ำ

4. ปัญหาภัยธรรมชาติ เป็นปัญหาที่เกษตรกรไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าและมักประสบปัญหาเหล่านี้เสมอ เช่น ภาวะฝนแล้ง น้ำท่วม โรคและแมลง ทำให้ได้รับผลผลิตต่ำกว่าที่ควรจะเป็น เกษตรกรขาดการจัดระบบการปลูกพืชที่ดี ส่วนใหญ่จะปลูกข้าวโพดต้นฤดูฝนจึงได้รับความเสียหายจากภาวะฝนทิ้งช่วง เกษตรกรควรจัดระบบการผลิตด้วยการปลูกพืชอายุสั้นช่วงต้นฤดูฝนก่อนการเพาะปลูกข้าวโพด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาวะการตลาด

การนำข้าวโพดจากหน่วยการผลิตหรือเกษตรกรไปสู่หน่วยการบริโภคต้องผ่านกระบวนการการตลาด ซึ่งเป็นหน้าที่ที่สำคัญของพ่อค้าคนกลางในการสร้างความพอใจแก่ผู้บริโภคไม่ว่าจะเป็นด้านราคา รูปร่าง เวลา และสถานที่ หน้าที่ด้านการตลาดได้แก่ การขนส่ง การเก็บรักษา การแปรรูป การจัดชั้นมาตรฐานสินค้า การเงิน การเสี่ยงภัย และการให้ข่าวสารการตลาดว่าผู้บริโภคต้องการสินค้าที่มีคุณภาพระดับใด ปริมาณและราคาเท่าไร ช่วงเวลาใด เพื่อให้เกษตรกรสามารถผลิตข้าวโพดได้ถูกต้องและสอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภค

ประเภทของพ่อค้าคนกลาง

พ่อค้าคนกลาง หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ด้านการตลาดตั้งแต่การซื้อข่ายรวบรวมข้าวโพด การเก็บรักษา การจัดชั้นมาตรฐานสินค้า การเงินการเสี่ยงภัย การแปรรูป การขนส่ง ตลอดจนการให้ข่าวสารการตลาดเพื่อให้ข้าวโพดจากเกษตรกรสู่ผู้บริโภคได้ตรงตามความต้องการ พ่อค้าคนกลางแบ่งได้เป็น 6 ประเภทดังนี้

1. พ่อค้ารวบรวมท้องที่ (Local Assemblers) หมายถึง พ่อค้าคนกลางที่ดำเนินธุรกิจรับซื้อขายสินค้าเกษตรที่ผลิตได้ในแหล่งนั้นเป็นหลัก เช่น ข้าวโพด ข้าวฟ่าง มันสำปะหลัง ถั่วเหลือง ถั่วเขียว เป็นต้น โดยจะซื้อเก็บไว้ในระยะสั้น เมื่อรวบรวมจนได้จำนวนพอสมควรจึงส่งต่อไปยังพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นเป็นส่วนใหญ่ บางส่วนจะส่งให้โรงงานแปรรูป พ่อค้ากรุงเทพฯ พ่อค้าอำเภอท่าเรือ พ่อค้ารวบรวมท้องที่จะมีความใกล้ชิดกับเกษตรกรมาก นอกจากจะทำหน้าที่การตลาดในการรับซื้อสินค้าจากเกษตรกรแล้วยังนิยมให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรอีกด้วย บางรายเปิดร้านค้าจำหน่ายปัจจัยการผลิตควบคู่ไปกับการรับซื้อผลผลิต

2. พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น (Rural Merchants) หมายถึง พ่อค้าคนกลางที่มีกิจการซื้อขายสินค้าเกษตรตั้งอยู่ในแหล่งที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมของอำเภอหรือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จังหวัด มีทุนในการดำเนินการสูงกว่าพ่อค้ารวบรวมท้องที่ มีโกดังขนาดใหญ่เพื่อการเก็บรวบรวมสินค้าจากเกษตรกร พ่อค้ารวบรวมท้องที่ และสถาบันของรัฐภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียง มักประกอบกิจการซื้อขายสินค้าเกษตรเพียง 2-3 ชนิด พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นมักเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตลาดเนื่องจากเป็นผู้บริการข่าวสารการตลาดแก่พ่อค้ารวบรวมท้องที่ พ่อค้าตัวแทนหรือนายหน้า และเกษตรกร บางรายก็ให้บริการสินเชื่อหรือนำเครื่องสีเข้าไปบริการถึงไร่โดยคิดค่าบริการ

3. พ่อค้าตัวแทนหรือนายหน้า (Commission Agents) หมายถึง บุคคลหรือหน่วยธุรกิจที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในตลาดแหล่งผลิตโดยทำหน้าที่ติดต่อรับซื้อและรวบรวมผลผลิตข้าวโพดจากเกษตรกรหรือพ่อค้าในตลาดแหล่งผลิตให้กับพ่อค้าคนกลางในระดับสูงขึ้นไป โดยจะได้รับค่าตอบแทนคิดเป็นร้อยละจากปริมาณหรือมูลค่าการซื้อขาย แบ่งได้ 3 ลักษณะคือ

3.1 นายหน้าระดับท้องถิ่น หมายถึงเกษตรกรหรือพ่อค้าที่อยู่ในท้องถิ่นทำหน้าที่เป็นคนกลางซื้อขายและรวบรวมข้าวโพดระหว่างเกษตรกรและพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น โดยได้รับค่าตอบแทนชักส่วนจากปริมาณการซื้อขาย เช่น กิโลกรัมละ 0.10-0.20 บาท

3.2 พ่อค้าตัวแทนหรือสาขาจัดซื้อจากตลาดกลางปลายทางซึ่งได้แก่พ่อค้าอำเภอท่าเรือ ผู้ส่งออกและโรงงานแปรรูป เป็นต้น โดยจะทำหน้าที่ออกไปรับซื้อสินค้าในแหล่งผลิตจากเกษตรกร พ่อค้ารวบรวมท้องที่ พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น สถาบันของรัฐ ตามคำสั่งซื้อจากสำนักงานใหญ่และเก็บรักษาไว้

3.3 หยง ทำหน้าที่ติดต่อซื้อข้าวโพดจากพ่อค้ารวบรวมท้องที่ พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นและสถาบันของรัฐให้แก่พ่อค้าส่งออก ได้รับค่าตอบแทนเป็นค่าบริการ (Commission) โดยไม่มีสิทธิในสินค้า หยงบางรายก็เป็นผู้ส่งออกด้วย

4. สถาบันของรัฐ ได้แก่หน่วยงานราชการที่มีหน้าที่ช่วยเหลือเกษตรกรทั้งด้านการผลิตและการตลาด ปัจจุบันแบ่งได้เป็น 3 หน่วยงานดังนี้

4.1 สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์นิคมของแต่ละจังหวัดจะทำหน้าที่รวบรวมรับซื้อข้าวโพดจากเกษตรกรทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่ได้เป็นสมาชิก โดยให้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความสำคัญกับสมาชิกก่อน

4.2 ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) ทำหน้าที่เป็นแกนกลางในการจัดหาตลาดให้แก่เกษตรกรผู้กู้เงินตามโครงการส่งเสริมการปลูกข้าวโพดเป็นระบบครบวงจร ติดต่อประสานงานด้านการขนส่งและธนาคารจะจ่ายเงินคืนแก่สมาชิกหลังจากได้หักหนี้สินของเกษตรกรที่มีอยู่กับธนาคารแล้ว

4.3 องค์การตลาดเพื่อเกษตรกร (อตก.) เป็นรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือเกษตรกรตามนโยบายของรัฐบาล เช่น การเข้าไปรับซื้อเพื่อพยุงราคาและจัดหาอุปกรณ์การตลาดเพื่อเก็บรักษาข้าวโพดและสินค้าเกษตรชนิดอื่น โดยจะออกรับซื้อเป็นกรณีไป

5. พ่อค้าส่งออก หมายถึง พ่อค้าผู้จดทะเบียนไว้กับกระทรวงพาณิชย์เพื่อค้าข้าวโพดกับต่างประเทศ การส่งออกข้าวโพดจะต้องเป็นไปตามระเบียบและจำนวนที่กระทรวงพาณิชย์ได้วางไว้ พ่อค้าส่งออกมักมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาข้าวโพดภายในประเทศ เนื่องจากอุปสงค์ของแต่ละประเทศจะแตกต่างกันไปตามช่วงเวลา หากอุปสงค์จากต่างประเทศสูง อุปทานภายในประเทศลดลง จะเป็นผลให้ราคาภายในประเทศขยับตัวสูงขึ้น

6. โรงงานแปรรูป จะซื้อข้าวโพดจากพ่อค้ารวบรวมรายใหญ่หรือไซโลผ่านตัวแทนเพื่อเก็บไว้ใช้เป็นวัตถุดิบ ปัจจุบันใช้แปรรูปเป็นส่วนผสมอาหารสัตว์ร้อยละ 98 แปรรูปเป็นแป้งข้าวโพด และข้าวโพดบดร้อยละ 2 ข้าวโพดที่ใช้ส่วนใหญ่เป็นข้าวโพดที่มีคุณภาพดี จะเก็บรักษาไว้เป็นจำนวนมากและนานเพื่อป้องกันวัตถุดิบขาดแคลนหรือราคาวัตถุดิบสูงในช่วงปลายฤดู โรงงานผลิตอาหารสัตว์ก็เป็นอีกหน่วยธุรกิจที่มีส่วนร่วมในการกำหนดราคาข้าวโพดภายในประเทศ

<u>ระดับตลาดข้าวโพด</u>

สามารถแบ่งระดับตลาดตามหน้าที่การตลาดที่พ่อค้าคนกลางกระทำจากตลาดที่ใกล้ผู้ผลิตมากที่สุดจนถึงตลาดที่ใกล้ผู้บริโภคมากที่สุด ได้ 4 ระดับดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ตลาดในแหล่งผลิตหรือตลาดระดับฟาร์ม หมายถึง ตลาดที่ดำเนินธุรกิจซื้อขายผลผลิตทางการเกษตรอยู่ในแหล่งผลิต เป็นการดำเนินธุรกิจขนาดเล็กกระจายอยู่ทั่วไปทุกหมู่บ้านหรือทุกตำบล จะดำเนินธุรกิจเฉพาะในช่วงที่ผลผลิตออกสู่ตลาดเท่านั้น ผู้ขายได้แก่เกษตรกร ส่วนพ่อค้าคนกลางที่ดำเนินธุรกิจในตลาดนี้ได้แก่ พ่อค้ารวบรวมท้องที่ ตัวแทนหรือนายหน้า พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น สถาบันของรัฐโดยทำหน้าที่รวบรวมผลผลิตจากเกษตรกรแล้วบรรจุลงกระสอบ เก็บรักษาไว้จนได้ปริมาณที่เพียงพอจึงทำการขนส่งเพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าระดับอำเภอหรือจังหวัดต่อไป ราคาข้าวโพดในตลาดนี้เป็นระดับราคาที่ไม่มีเสถียรภาพมากที่สุด เนื่องจากเกษตรกรไม่สามารถเป็นผู้กำหนดราคาได้เอง พ่อค้าที่เข้ามารับซื้อจะเป็นผู้กำหนดราคาซึ่งเกษตรกรจำเป็นต้องขายให้เพราะได้ใช้บริการสินเชื่อจากพ่อค้า หรือพ่อค้าบางรายนำเครื่องสีเข้าไปบริการถึงไร่โดยคิดค่าบริการ พร้อมทั้งรับซื้อข้าวโพดจำนวนนั้นเลย ปัญหาด้านราคานี้เกษตรกรต้องประสบอยู่เป็นประจำเนื่องจากตลาดระดับนี้เป็นตลาดที่มีการคมนาคมไม่สะดวก ห่างไกลชุมชน และมีค่าใช้จ่ายในการขนส่งสูง เกษตรกรไม่สามารถนำข้าวโพดเข้าไปขายในตัวเมืองเพื่อให้ได้ราคาที่สูงขึ้นได้

2. ตลาดขายส่งท้องถิ่น หมายถึง ตลาดที่ดำเนินธุรกิจอยู่ในแหล่งผลิตที่สำคัญหรือในท้องที่ที่เป็นศูนย์กลางการคมนาคมของจังหวัด พ่อค้าคนกลางในตลาดระดับนี้จะทำการซื้อขายผลผลิตจากเกษตรกร พ่อค้ารวบรวมท้องที่ หรือพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นด้วยกันเพื่อส่งไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าในตลาดกลางปลายทาง โดยจะมีทุนในการดำเนินการสูง มีโกดังขนาดใหญ่สำหรับเก็บกักสินค้า มีไซโลอบข้าวโพด มีรถบรรทุกสินค้าเป็นของตนเอง มักตั้งร้านค้าอยู่ในศูนย์กลางการคมนาคมทั้งทางรถยนต์ รถไฟและทางเรือ อาทิเช่นตลาดซื้อขายข้าวโพดที่อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา การกำหนดราคาของพ่อค้าคนกลางในตลาดขายส่งท้องถิ่นยึดราคาข้าวโพดในตลาดขายส่งกรุงเทพฯ เป็นหลัก โดยจะได้รับใบแจ้งราคาหรือฮั่งเช้งจากพ่อค้าตลาดขายส่งกรุงเทพฯ เป็นประจำ หลักการตั้งราคาในตลาดขายส่งท้องถิ่นคือ ราคาข้าวโพดในตลาดขายส่งกรุงเทพฯ หักค่าขนส่ง ค่าแรงงานในการขนย้าย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจ และหักกำไรที่พ่อค้าคนกลางต้องการก็จะได้เป็นราคารับซื้อในตลาดขายส่งท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ตลาดขายส่งกรุงเทพฯ หมายถึง ตลาดที่ดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิตข้าวโพดจากพ่อค้าในตลาดขายส่งท้องถิ่นแล้วจัดสรรหรือกระจายผลผลิตข้าวโพดเพื่อจำหน่ายให้กับพ่อค้าส่งออก โรงงานแปรรูปและผู้บริโภค ตลาดระดับนี้มีหน้าที่สร้างให้เกิดความสมดุลระหว่างการผลิตและการตลาดด้วยการเก็บรักษาข้าวโพดไว้เมื่อมีอุปทานสูง ตลอดจนให้บริการด้านข่าวสารการตลาด การแปรรูป การจัดชั้นมาตรฐานสินค้า ปรับปรุงคุณภาพสินค้า เพื่อให้ข้าวโพดที่จัดสรรไปสู่ผู้บริโภคมีจำนวน รูปร่างและราคาตรงกับความต้องการ การกำหนดราคาในตลาดระดับนี้จะใช้ราคาส่งออก F.O.B. หักด้วยค่าขนส่ง ค่าแรงงานในการขนย้าย ค่าตรวจสอบสินค้า ค่าเก็บรักษา ค่าดอกเบี้ย ค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจและหักกำไรที่พ่อค้าคนกลางต้องการ จะได้เป็นราคาข้าวโพดในตลาดขายส่งกรุงเทพฯ

4. ตลาดกลางปลายทางหรือตลาดส่งออก หมายถึง ตลาดที่พ่อค้าคนกลางประกอบกิจการส่งออกข้าวโพดเป็นหลัก โดยทำหน้าที่ติดต่อรับซื้อรวบรวมผลผลิตข้าวโพดจากพ่อค้าในตลาดขายส่งท้องถิ่น ตลาดขายส่งกรุงเทพฯ นายหน้าและสถาบันของรัฐ นำมาปรับปรุงคุณภาพสินค้าให้มีสีสันสวยงาม ความชื้นต่ำมีสารอฟลาทอกซินไม่เกิน 50 ใน 1,000 ล้านส่วน ไม่มีเมล็ดเสียและเก็บรักษาไว้ เมื่อสามารถตกลงราคากับต่างประเทศได้จึงทำการส่งออก ตลาดข้าวโพดส่งออกของไทยในปัจจุบัน ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ ฮ่องกง อินโดนีเซีย ไต้หวัน เป็นต้น ซึ่งประเทศเหล่านี้มักมีปัญหาในการสั่งซื้อจากประเทศผู้ส่งออกรายใหญ่ที่ต้องสั่งซื้อต่อครั้งเป็นจำนวนมากเกินกว่าความต้องการใช้ เกินกำลังซื้อในครั้งเดียว หรือไม่มีสถานที่เก็บ จึงต้องหันมานำเข้าจากผู้ส่งออกที่สามารถสั่งซื้อตามจำนวนที่ต้องการใช้ในแต่ละครั้งเท่านั้น

<u>วิถีการตลาด</u>

วิถีการตลาดข้าวโพดเริ่มต้นเมื่อเกษตรกรทำการเก็บเกี่ยวรวบรวมผลผลิตข้าวโพดได้ และทำการจัดจำหน่ายให้กับพ่อค้ารวบรวมท้องที่มากที่สุดคือร้อยละ 39.08 (ภาพที่ 4) รองลงไปจะขายให้แก่พ่อค้าตัวแทนหรือนายหน้า พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

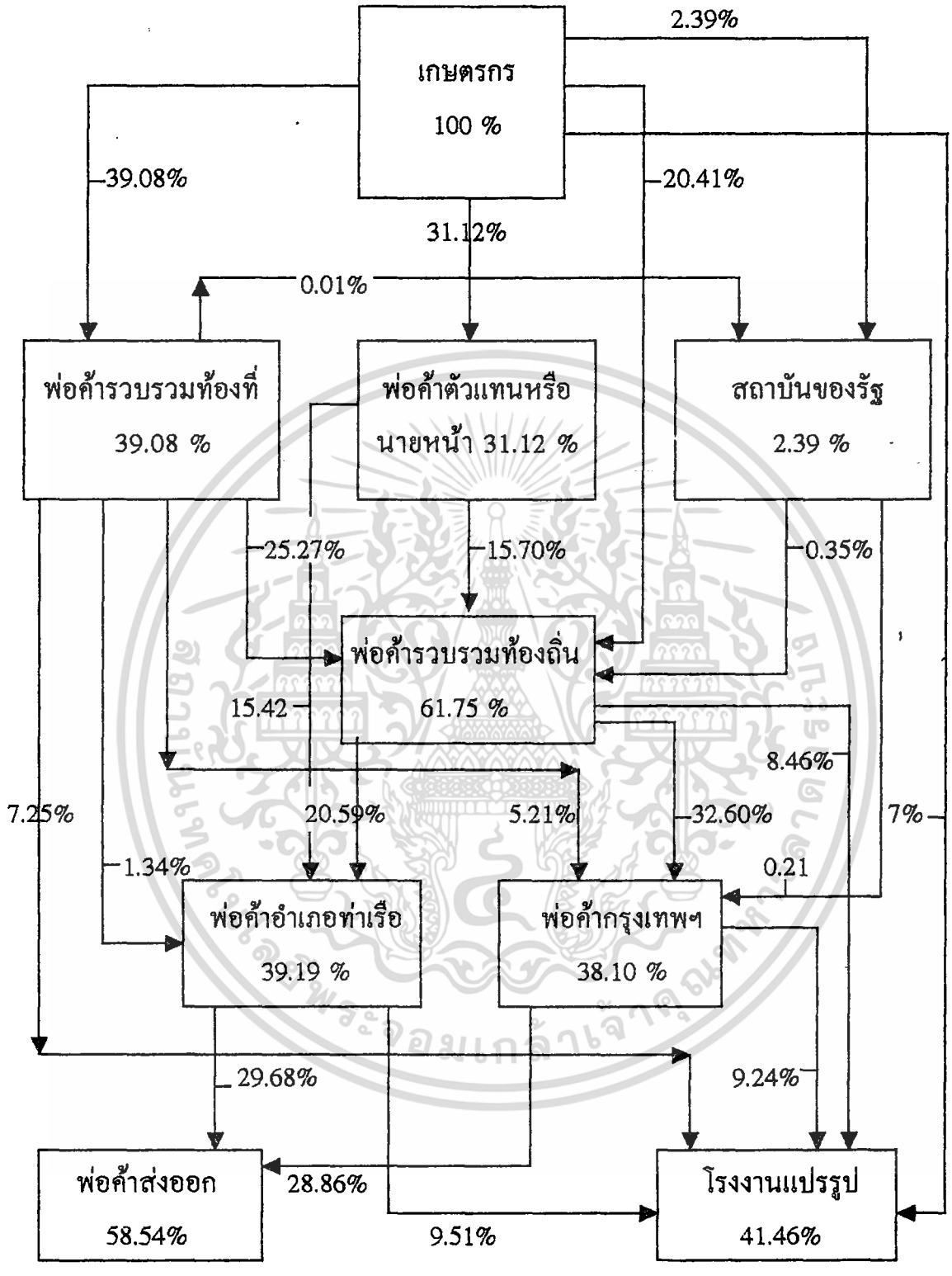

ภาพที่ 4 วิถีการตลาดข้าวโพดปีการเพาะปลูก 2530/31

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2535)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และสถาบันของรัฐ ร้อยละ 31.12 , 20.41 , 2.39 ตามลำดับ นอกจากนั้นเป็นการใช้ภายในประเทศได้แก่ การเลี้ยงสัตว์และทำพันธุ์ร้อยละ 7.00 พ่อค้ารวบรวมท้องที่รับซื้อข้าวโพดจากเกษตรกรโดยตรงแล้วจำหน่ายให้แก่พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น โรงงานแปรรูป พ่อค้ากรุงเทพฯ พ่อค้าอำเภอท่าเรือ และสถาบันของรัฐร้อยละ 25.27 , 7.25 , 5.21 , 1.34 และ 0.01 ตามลำดับ พ่อค้าตัวแทนหรือนายหน้ารวบรวมผลิตผลจากเกษตรกรแล้วส่งให้พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นและพ่อค้าอำเภอท่าเรือร้อยละ 15.7 และ 15.42 ตามลำดับ สถาบันของรัฐรวบรวมข้าวโพดจากเกษตรกรและพ่อค้ารวบรวมท้องที่แล้วส่งขายให้แก่พ่อค้าอำเภอท่าเรือ พ่อค้ากรุงเทพฯ และพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นร้อยละ 1.84 , 0.21 และ 0.35 ตามลำดับ พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่นรับซื้อข้าวโพดจากเกษตรกร พ่อค้าตัวแทนหรือนายหน้า พ่อค้ารวบรวมท้องที่ และสถาบันของรัฐแล้วส่งไปจำหน่ายให้แก่พ่อค้าอำเภอท่าเรือ พ่อค้ากรุงเทพฯ และโรงงานแปรรูปร้อยละ 20.59 , 32.68 และ 8.46 ตามลำดับ พ่อค้าอำเภอท่าเรือจะรับซื้อข้าวโพดจากพ่อค้ารวบรวมท้องที่ พ่อค้าตัวแทนหรือนายหน้า พ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น และสถาบันของรัฐแล้วจำหน่ายให้กับโรงงานแปรรูปร้อยละ 9.51 นอกจากนี้ยังทำหน้าที่เป็นพ่อค้าส่งออกส่งจำหน่ายต่างประเทศร้อยละ 29.68 ส่วนพ่อค้ากรุงเทพฯเมื่อรวบรวมผลผลิตข้าวโพดจากพ่อค้ารวบรวมท้องถิ่น พ่อค้ารวบรวมท้องที่ และสถาบันของรัฐแล้วจะส่งเข้าโรงงานแปรรูปร้อยละ 9.24 ส่วนที่เหลือส่งให้แก่พ่อค้าส่งออกร้อยละ 28.86 วิถีการตลาดในตลาดระดับท้องถิ่นมักไม่เปลี่ยนแปลงเนื่องจากพ่อค้าคนกลางจะรวบรวมข้าวโพดจากเกษตรกรหรือพ่อค้าคนกลางที่ดำเนินธุรกิจกันเป็นประจำทุกฤดูการผลิต ส่วนวิถีการตลาดในตลาดกลางปลายทางมักไม่มีความแน่นอนขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการและราคาประกาศของโรงงานแปรรูปและตลาดส่งออกเป็นสำคัญ

<u>ปัญหาการตลาด</u>

การนำข้าวโพดจากเกษตรกรสู่ผู้บริโภคต้องผ่านพ่อค้าคนกลางกระบวนการการตลาด และระดับตลาดต่าง ๆ มากมาย ปัญหาการตลาดจึงเกิดขึ้นได้เนื่องจากกลไกการตลาดไม่เป็นระเบียบและไม่มีประสิทธิภาพ ระบบการกำหนดราคาเริ่มต้นจากผู้ส่งออกแล้วย้อนสู่เกษตรกร ด้วยส่วนต่างของค่าใช้จ่ายในการขนส่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจ และกำไรที่พ่อค้าคนกลางต้องการ ทำให้การเปลี่ยนแปลงของราคาต้นทางไม่เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของราคาปลายทางอย่างสมบูรณ์ เพราะความล่าช้า (Time lag) ของข่าวสารการตลาดและการบิดเบือนข้อมูลราคาจากพ่อค้าที่หวังผลกำไรเกินควร อีกทั้งเกษตรกรไม่มีอิสระในการเลือกขายผลผลิตของตน เนื่องจากต้องผูกพันในเรื่องหนี้สินที่กู้ยืมจากพ่อค้าท้องถิ่นแทบทุกปี ส่วนเกษตรกรที่ไม่มีหนี้สินผูกพันก็ขาดอำนาจต่อรอง เนื่องจากมีความต้องการใช้เงิน เกษตรกรส่วนใหญ่มีทัศนคติทางด้านการผลิตและการตลาดที่ยึดติดกับความง่าย ความสะดวกมากกว่าประโยชน์ที่ควรจะได้รับ จึงขายข้าวโพดช่วงต้นฤดูการผลิต ทั้งที่ทราบว่าราคาตอนปลายฤดูสูงกว่า ประกอบกับต้องประสบปัญหาด้านสถานที่เก็บรักษาซึ่งเกษตรกรไม่สามารถลงทุนสร้างได้ ด้านการส่งออกราคาส่งออกข้าวโพดของไทยสูงกว่าราคาของผู้ส่งออกรายอื่น อีกทั้งมาตรฐานคุณภาพข้าวโพดของไทยก็ต่ำด้วย ทำให้ประเทศที่เคยเป็นลูกค้าประจำของไทยหันไปนำเข้าจากแหล่งอื่นที่มีราคาถูกกว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4
ผลการศึกษา

ความเคลื่อนไหวราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม

ความเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม

การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ทำโดยพิจารณากราฟจากภาพที่ 5 ถึงภาพที่ 7 ซึ่งเป็นกราฟที่สร้างจากข้อมูลราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2523-2537 (ตารางที่ 6) นำมาทำการเปรียบเทียบราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนระหว่างเดือนปัจจุบันและเดือนที่ผ่านมาเริ่มต้นที่เดือนกุมภาพันธ์และเดือนมกราคมพบว่าในช่วงเวลา 15 ปี ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเพิ่มขึ้น 8 ปี ลดลง 3 ปี คงที่ 4 ปี เดือนมีนาคมและเดือนกุมภาพันธ์เพิ่มขึ้น 7 ปี ลดล่ง 4 ปี คงที่ 4 ปี เดือนเมษายนและเดือนมีนาคมเพิ่มขึ้น 7 ปี ลดลง 7 ปี คงที่ 1 ปี ทำการเปรียบเทียบลักษณะเดียวกันนี้จนครบ 12 เดือน และพิจารณาร่วมกับกราฟราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนเฉลี่ยในภาพที่ 8 พบว่าเดือนที่ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มขึ้นสูงสุดคือเดือนกรกฎาคม เดือนสิงหาคมเริ่มลดต่ำลง และลดลงต่ำสุดในเดือนตุลาคม เนื่องจากเป็นช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวผลผลิตอุปทานข้าวโพดในตลาดมีมาก เกษตรกรไม่สามารถต่อรองราคาได้ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจึงต่ำ จะเริ่มสูงขึ้นอีกในเดือนพฤศจิกายน โดยจะเพิ่มสูงขึ้นในระดับคงที่จนกระทั่งสูงสุดในเดือนกรกฎาคม จะสังเกตได้ว่าราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล เมื่ออุปทานข้าวโพดที่ระดับฟาร์มสูงในช่วงเก็บเกี่ยวราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มก็จะลดต่ำลง อุปทานต่ำราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มก็จะสูงขึ้น โดยที่ข่าวสารการตลาดด้านราคาข้าวโพดตลาดกลางปลายทางส่งผลกระทบต่อราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มน้อยมาก ความแปรปรวนของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มมีน้อย ยกเว้นปีที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิตข้าวโพด เช่น ภาวะน้ำท่วม ฝนแล้ง ฝนทิ้งช่วง สงคราม เป็นต้น ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจึงมีการเคลื่อนไหวออกจากความเป็นฤดูกาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

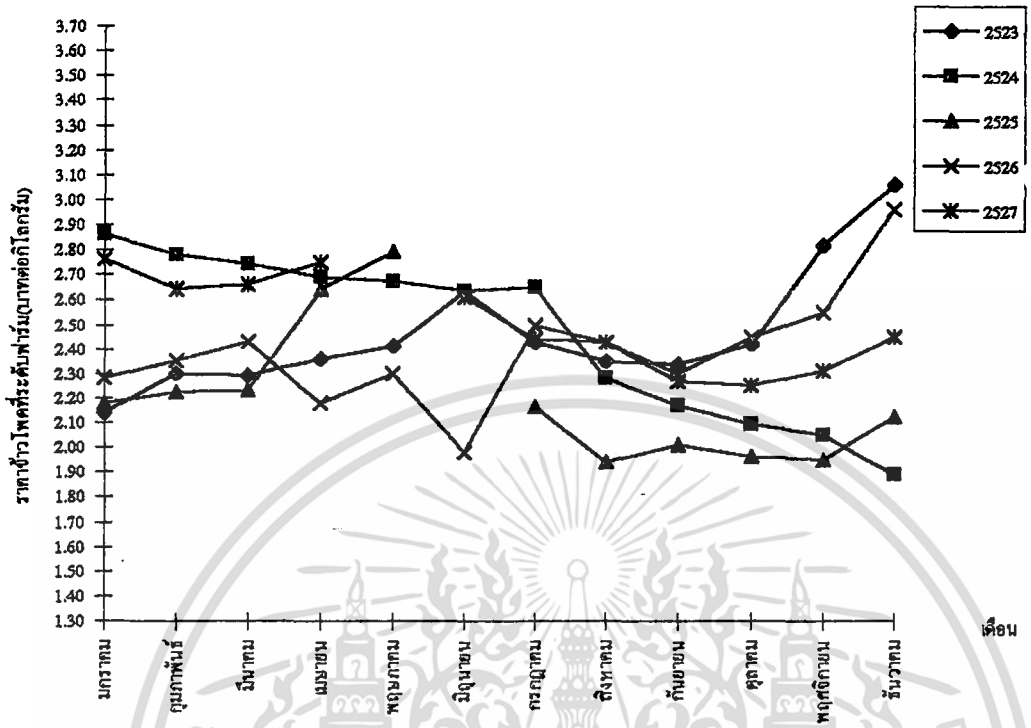

ภาพที่ 5 เปรียบเทียบราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2523-2527

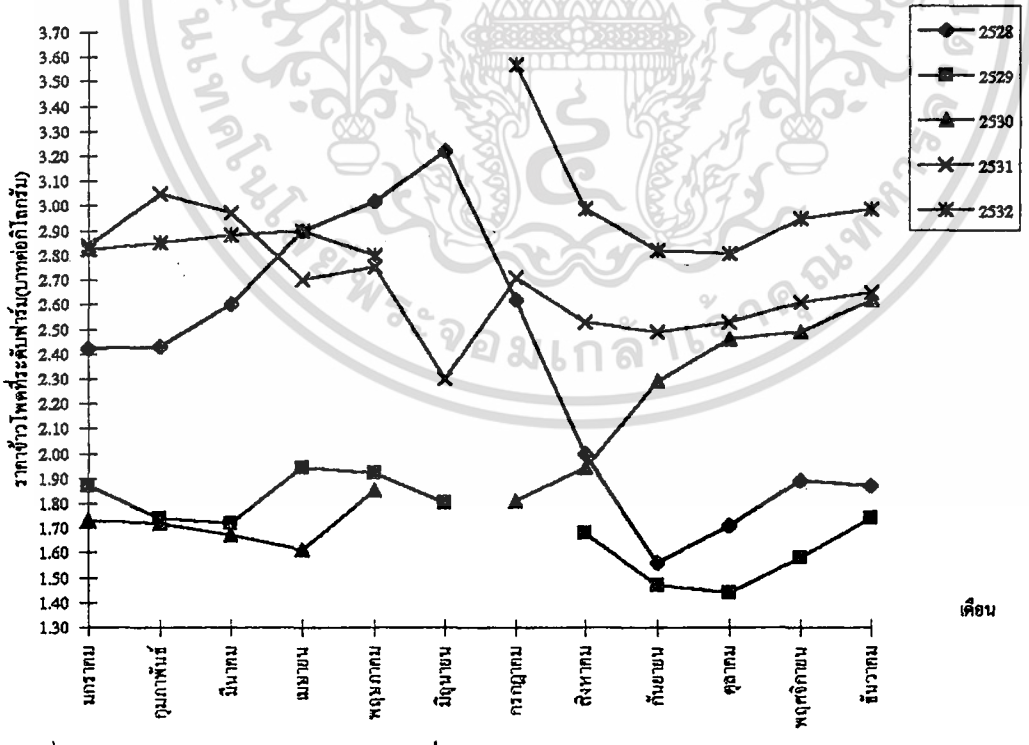

ภาพที่ 6 เปรียบเทียบราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2528-2532

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

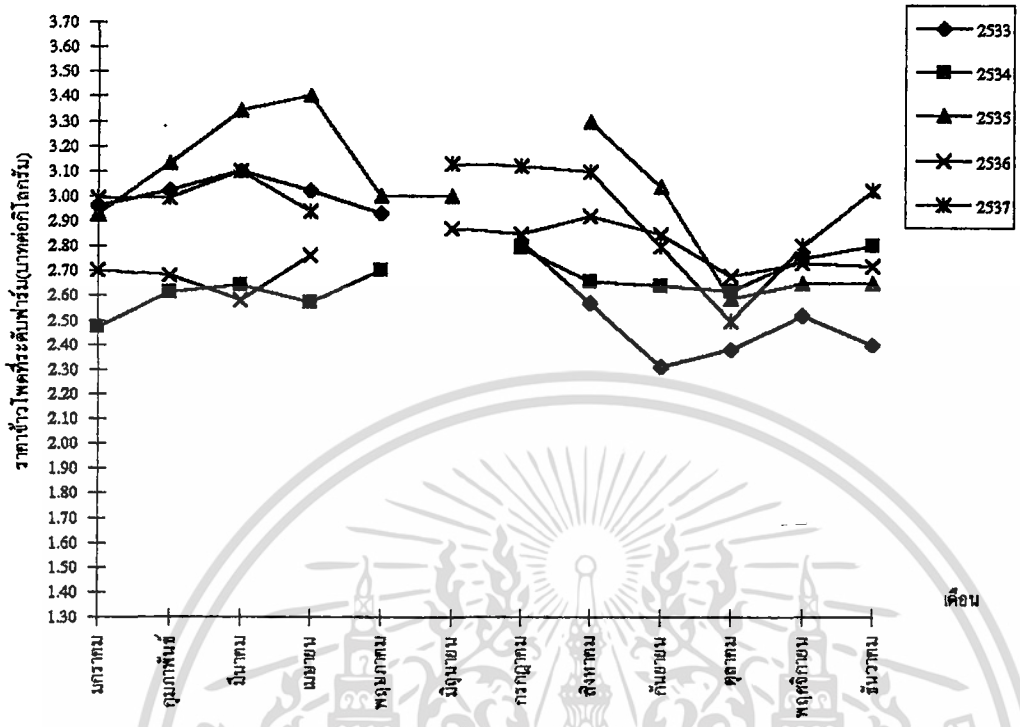

ภาพที่ 7 เปรียบเทียบราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2533-2537

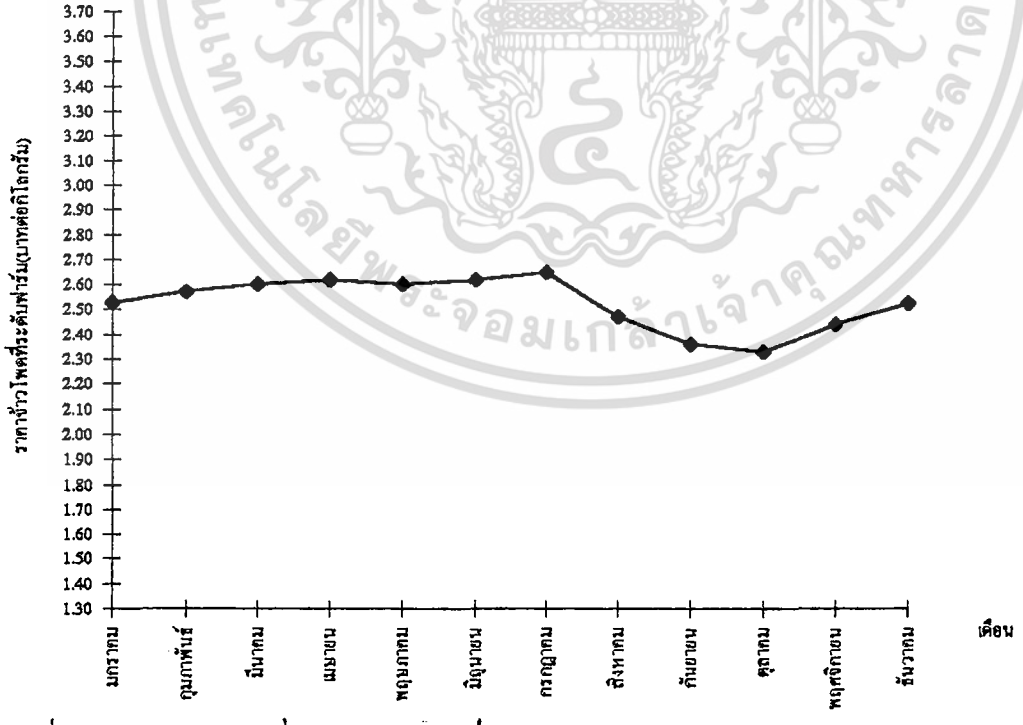

ภาพที่ 8 ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเฉลี่ยรายเดือนช่วงปี 2523-2537

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6 ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มรายเดือนช่วงปี 2523-2537

(หน่วย : บาทต่อกิโลกรัม)

เดือน	มกราคม	กุมภาพันธ์	มีนาคม	เมษายน	พฤษภาคม	มิถุนายน	กรกฎาคม	สิงหาคม	กันยายน	ตุลาคม	พฤศจิกายน	ธันวาคม	เฉลี่ย
2523	2.14	2.30	2.29	2.36	2.41	2.63	2.43	2.35	2.34	2.42	2.82	3.06	2.46
2524	2.86	2.78	2.74	2.69	2.67	2.63	2.65	2.28	2.17	2.09	2.05	1.89	2.46
2525	2.18	2.22	2.23	2.64	2.79	-	2.16	1.94	2.01	1.96	1.95	2.12	2.20
2526	2.28	2.35	2.43	2.18	2.30	1.98	2.50	2.43	2.30	2.45	2.55	2.96	2.39
2527	2.76	2.64	2.66	2.75	-	2.61	2.44	2.43	2.27	2.25	2.31	2.45	2.51
2528	2.42	2.43	2.60	2.90	3.02	3.22	2.62	2.00	1.56	1.71	1.89	1.87	2.35
2529	1.87	1.74	1.72	1.94	1.92	1.80	-	1.68	1.47	1.44	1.58	1.74	1.72
2530	1.73	1.72	1.67	1.61	1.85	-	1.81	1.94	2.29	2.46	2.49	2.62	2.02
2531	2.84	3.05	2.97	2.70	2.75	2.30	2.71	2.53	2.49	2.53	2.61	2.65	2.68
2532	2.82	2.85	2.88	2.90	2.80	-	3.57	2.99	2.82	2.81	2.95	2.99	2.94
2533	2.96	3.02	3.10	3.02	2.93	-	2.82	2.57	2.31	2.38	2.52	2.40	2.73
2534	2.47	2.61	2.64	2.57	2.70	-	2.79	2.66	2.64	2.62	2.75	2.80	2.66
2535	2.93	3.13	3.34	3.40	3.00	3.00	-	3.30	3.04	2.59	2.65	2.65	3.00
2536	2.70	2.68	2.58	2.76	-	2.87	2.85	2.92	2.85	2.68	2.73	2.72	2.76
2537	2.99	2.99	3.10	2.94	-	3.13	3.12	3.10	2.80	2.50	2.80	3.02	2.95
เฉลี่ย	2.53	2.57	2.60	2.62	2.60	2.62	2.65	2.47	2.36	2.33	2.44	2.53	2.52

หมายเหตุ - หมายถึง ข้อมูลที่ไม่สามารถรวบรวมได้ในเดือนนั้น

ที่มา : (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2538)

ตารางที่ 7 ปริมาณการเปลี่ยนแปลงและร้อยละของเส้นราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ช่วงปี 2523-2537

(หน่วย : ปี)

เดือน	เพิ่มขึ้น	ร้อยละ	ลดลง	ร้อยละ	คงที่	ร้อยละ	รวม
มกราคม	8	57.14	4	28.57	2	14.29	14
กุมภาพันธ์	8	53.33	3	20.00	4	26.67	15
มีนาคม	7	46.67	4	26.67	4	26.67	15
เมษายน	7	46.67	7	46.67	1	6.67	15
พฤษภาคม	7	58.33	3	25.00	2	16.67	12
มิถุนายน	2	28.57	4	57.14	1	14.29	7
กรกฎาคม	2	25.00	3	37.50	3	37.50	8
สิงหาคม	2	15.38	9	69.23	2	15.38	13
กันยายน	2	13.33	11	73.33	2	13.33	15
ตุลาคม	6	40.00	6	40.00	3	20.00	15
พฤศจิกายน	13	86.67	1	6.67	1	6.67	15
ธันวาคม	10	66.67	2	13.33	3	20.00	15

ความเคลื่อนไหวตามแนวโน้มของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม

การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวตามแนวโน้มของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มทำโดยพิจารณากราฟราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มปี 2523-2537 ในภาพที่ 9 ช่วงปี 2523-2524 ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มมีลักษณะคงที่ 2.46 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2525 ลดลงเหลือ 2.20 บาทต่อกิโลกรัม หลังจากนั้นเพิ่มขึ้น 2 ปี ลดลง 2 ปี เพิ่มสูงขึ้นมากเป็นเวลา 3 ปีตั้งแต่ปี 2530-2532 ต่อมาลดลงในปี 2533-2534 ปี 2535 เพิ่มขึ้นเป็น 3.00 บาทต่อกิโลกรัม ปี 2536 ลดลงเหลือ 2.76 บาทต่อกิโลกรัม และเพิ่มขึ้นในปี 2537 เป็น 2.95 บาทต่อกิโลกรัม จะสังเกตได้ว่าการเปลี่ยนแปลงราคาข้าวโพด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

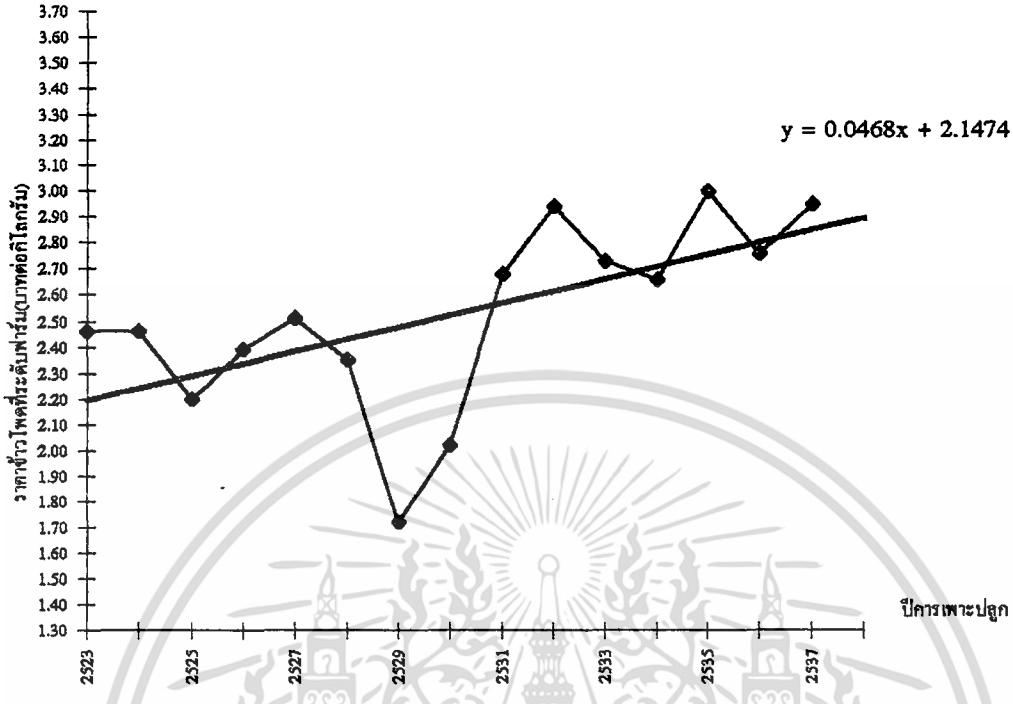

ภาพที่ 9 ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเฉลี่ยรายปีช่วงปี 2523-2537

ที่ระดับฟาร์มมีการเคลื่อนไหวขึ้นลงเป็นระยะเส้นแนวโน้มมีลักษณะเพิ่มขึ้นด้วยสมการแนวโน้มที่มีเวลาเป็นตัวแปรอิสระ (x) ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเป็นตัวแปรตาม (y) ได้ค่าคงที่ 2.1474 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระเท่ากับ 0.0468 สามารถคาดคะเนราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มปี 2538-2540 เท่ากับ 2.90 , 2.94 และ 2.99 บาทต่อกิโลกรัม ตามลำดับ ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มที่เพิ่มขึ้นอาจมีสาเหตุมาจากต้นทุนการผลิตและต้นทุนการตลาดสูงขึ้นอันเนื่องมาจากภาวะเงินเฟ้อ อุบัติภัยทางธรรมชาติทำให้อุปทานข้าวโพดลดลง อุปสงค์ข้าวโพดจากผู้บริโภคเพิ่มสูงขึ้น เป็นต้น

ความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตาม ได้แก่ ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มกับกลุ่มตัวแปรอิสระ ได้แก่ ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี. จำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ผ่านมา และปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมา (ตารางที่ 8) สรุปค่าสถิติเบื้องต้นได้ค่าเฉลี่ยของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 8 ราคาที่ตลาดระดับต่าง ๆ พื้นที่เพาะปลูก ปริมาณผลผลิตต่อไร่ของข้าวโพด ช่วงปีการเพาะปลูก 2522/23-2536/37

(ราคา : บาทต่อกิโลกรัม)
(พื้นที่เพาะปลูก : ล้านไร่)
(ปริมาณผลผลิต : กิโลกรัมต่อไร่)

ปีการเพาะปลูก	ราคาข้าวโพดที่ตลาดระดับ				พื้นที่	ปริมาณ
	ฟาร์ม	ท้องถิ่น	กรุงเทพฯ	ส่งออก	เพาะปลูก	ผลผลิตต่อไร่
2522/23	2.46	2.68	3.03	3.33	9.529	300
2523/24	2.46	2.65	2.90	3.30	8.960	334
2524/25	2.20	2.48	2.82	3.23	9.796	352
2525/26	2.39	2.67	3.12	3.50	10.494	287
2526/27	2.51	2.90	3.05	3.28	10.552	337
2527/28	2.35	2.63	2.73	3.16	11.355	372
2528/29	1.72	1.81	2.13	2.57	12.377	399
2529/30	2.02	2.31	2.38	2.63	12.194	353
2530/31	2.68	2.86	3.04	3.21	10.941	254
2531/32	2.94	3.31	3.56	3.80	11.471	408
2532/33	2.73	2.82	3.08	3.26	11.165	393
2533/34	2.66	2.77	2.94	3.13	10.910	341
2534/35	3.00	3.14	3.22	3.50	9.219	411
2535/36	2.76	2.80	2.92	3.09	8.446	435
2536/37	2.95	3.08	3.27	3.54	8.370	398

ที่มา : (ช่วงปีการเพาะปลูก 2522/23-2526/27 วารสารธุรกิจอาหารสัตว์ , 2535)
(ช่วงปีการเพาะปลูก 2527/28-2536/37 สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร , 2538)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ราคาข้าวโพดเรียงลำดับจากน้อยไปมาก ได้แก่ ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม 2.52 บาท ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น 2.73 บาท ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ 2.95 บาท ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี 3.23 บาท (ตารางที่ 9) ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากันและสูงสุดคือ 0.36 บาท ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำสุดได้แก่ ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี. เท่ากับ 0.32 บาท ส่วนค่าเฉลี่ยของจำนวนพื้นที่เพาะปลูกเท่ากับ 10.38 ล้านไร่ ปริมาณผลผลิตต่อไร่ 358.27 กิโลกรัม ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของจำนวนพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิตต่อไร่เท่ากับ 1.28 และ 51.08 ตามลำดับ ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์สูง โดยราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ มีความสัมพันธ์กับราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี.มากที่สุด คือร้อยละ 95.98 รองลงมาคือราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มกับราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นร้อยละ 95.55 ในทิศทางเดียวกัน จำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ผ่านมามีความสัมพันธ์กับตัวแปรอื่น ๆ ในระดับปานกลางแต่มีทิศทางตรงกันข้ามทุกตัว ส่วนราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่าการกำหนดราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ไม่ใช้ปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์

การวิเคราะห์ทางสถิติระหว่างตัวแปรตามคือ ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม (P_t^{CF}) กับกลุ่มตัวแปรอิสระคือ ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น (P_t^{WL}) ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ (P_t^{WB}) ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี (P_t^{CB}) จำนวนพื้นที่เพาะปลูก (A_{t-1}) และปริมาณผลผลิตต่อไร่ (Q_{t-1}) โดยมีรูปแบบสมการทั่วไปคือ

$$y = b_0 + b_n(x) + E$$

กำหนดให้ y = ตัวแปรตาม

x = ตัวแปรอิสระ

b_0 = ค่าคงที่

b_n = ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ

E = ค่าคลาดเคลื่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ตัวแปร	P_t^{WL}	P_t^{WB}	P_t^{CE}	A_{t-1}	Q_{t-1}	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
P_t^{CF}	.9555	.8954	.7878	-.5419	.2117	2.5220	.3570
P_t^{WL}		.9505	.8685	-.4508	.1135	2.7273	.3581
P_t^{WB}			.9598	-.4602	.0000	2.9460	.3468
P_t^{CE}				-.4753	-.0154	3.2353	.3179
A_{t-1}					-.1252	10.3853	1.2785
Q_{t-1}						358.2667	51.0790

หมายเหตุ P_t^{CF} = ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มปีที่ t

P_t^{WL} = ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นปีที่ t

P_t^{WB} = ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯปีที่ t

P_t^{CE} = ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี.ปีที่ t

A_{t-1} = จำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ t-1

Q_{t-1} = ปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ t-1

สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มและราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น

$$P_t^{CF} = -0.076 + 0.953P_t^{WL***} \quad .....1.....$$

$$\bar{R}^2 = 0.9064 \quad F = 136.4963^{***}$$

จากสมการที่ 1 ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นสามารถอธิบายถึงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เปลี่ยนแปลงของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มได้ร้อยละ 90.64 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (F=136.4963)เมื่อราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นเปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 0.953 บาทในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

<u>ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มและราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ</u>

$$P_t^{CF} = -0.193 + 0.922P_t^{WB***} \qquad .....2.....$$
$$\bar{R}^2 = 0.7864 \quad F = 52.5460^{***}$$

จากสมการที่ 2 ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มได้ร้อยละ 78.64 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (F=52.5460) ถ้าราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯเพิ่มขึ้น(หรือลดลง)กิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเพิ่มขึ้น(หรือลดลง)กิโลกรัมละ 0.922 บาท ในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

<u>ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มและราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี.</u>

$$P_t^{CF} = -0.340 + 0.885P_t^{CE***} \qquad .....3.....$$
$$\bar{R}^2 = 0.5914 \quad F = 21.2649^{***}$$

จากสมการที่ 3 ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี.สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มได้เพียงร้อยละ 59.14 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 (F=21.2649) เมื่อราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี.เปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 0.885 บาทในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<u>ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม จำนวนพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมา</u>

$$P_t^{CF} = 3.675 - 0.146A_{t-1}^{**} + 0.001Q_{t-1} \quad .....4.....$$
$$\bar{R}^2 = 0.2004 \quad F = 2.7553^{*}$$

จากสมการที่ 4 จำนวนพื้นที่เพาะปลูกและปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมาสามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเพียงร้อยละ 20.04 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.1 (F=2.7553) เมื่อจำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ผ่านมาเพิ่มขึ้น(หรือลดลง) 1 ล้านไร่ ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเพิ่มขึ้น(หรือลดลง) 0.146 บาทในทิศทางตรงกันข้าม ปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมาเป็นตัวแปรที่ทำให้ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเปลี่ยนแปลงน้อยมาก คือ เมื่อปริมาณผลผลิตต่อไร่เพิ่มขึ้น(หรือลดลง) 1 กิโลกรัม ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเพิ่มขึ้น(หรือลดลง) 0.001 บาทในทิศทางเดียวกัน โดยกำหนดให้ตัวแปรอื่น ๆ คงที่

ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามสมมติฐาน 1 ตัวแปรคือปริมาณผลผลิตต่อไร่ที่คาดว่าจะมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มกลับมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน แต่ค่าสัมประสิทธ์ของตัวแปรมีค่าน้อยมาก อย่างไรก็ตามตัวแปรอิสระไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มถูกกำหนดให้คงที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 5
สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป

ข้าวโพดเป็นวัตถุดิบสำคัญในอุตสาหกรรมผลิตอาหารสัตว์สำเร็จรูป ปัจจุบันปริมาณความต้องการใช้ข้าวโพดภายในประเทศสูงขึ้น เป็นผลให้ราคาข้าวโพดสูงขึ้นแต่ระบบราคาข้าวโพดกลับไม่มีเสถียรภาพโดยเฉพาะราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม จึงทำการศึกษาความเคลื่อนไหวและความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม พบว่าความเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มมีระดับราคาสูงสุดในเดือนกรกฎาคม เดือนสิงหาคมเริ่มลดต่ำลง และลดลงต่ำสุดในเดือนตุลาคม ลักษณะการเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเปลี่ยนแปลงไปตามฤดูกาล เมื่ออุปทานข้าวโพดที่ระดับฟาร์มสูงในช่วงเก็บเกี่ยวราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มก็จะลดต่ำลง ความแปรปรวนของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มมีน้อย ยกเว้นปีที่สภาพแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยต่อการผลิต ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจึงมีการเคลื่อนไหวออกจากความเป็นฤดูกาล ความเคลื่อนไหวตามแนวโน้มของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม สมการแนวโน้มที่มีเวลาเป็นตัวแปรอิสระ (x) ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเป็นตัวแปรตาม (y) ได้ค่าคงที่ 2.1474 ค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระเท่ากับ 0.0468 สามารถคาดคะเนราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มปี 2538-2540 เท่ากับ 2.90 , 2.94 และ 2.99 บาทต่อกิโลกรัมตามลำดับ

ความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม ตัวแปรแต่ละคู่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ในเกณฑ์สูง โดยที่ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ มีความสัมพันธ์กับราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี.มากที่สุด คือร้อยละ 95.98 รองลงมาคือราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มกับราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นร้อยละ 95.55 ในทิศทางเดียวกัน ส่วนราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯไม่มีความสัมพันธ์กับปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมา แสดงว่าการกำหนดราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯไม่ใช้ปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมาเป็นเกณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการวิเคราะห์ทางสถิติระหว่างตัวแปรตามคือราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มกับกลุ่มตัวแปรอิสระคือ ราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี จำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ผ่านมา ปริมาณผลผลิตต่อไร่ปีที่ผ่านมาพบว่าราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี. มีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางเดียวกันกับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม เมื่อราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่นเพิ่มขึ้น(หรือลดลง)กิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเพิ่มขึ้น(หรือลดลง)กิโลกรัมละ 0.953 บาท ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯเพิ่มขึ้น(หรือลดลง) กิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มเพิ่มขึ้น(หรือลดลง)กิโลกรัมละ 0.922 บาท ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บี.เปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 1 บาท ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 0.885 บาทในทิศทางเดียวกัน จำนวนพื้นที่เพาะปลูกปีที่ผ่านมามีการเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงกันข้ามกับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม เมื่อจำนวนพื้นที่เพาะปลูกเปลี่ยนแปลงไป 1 ล้านไร่ ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มจะเปลี่ยนแปลงไปกิโลกรัมละ 0.146 บาท ส่วนปริมาณผลผลิตต่อไร่ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มในทิศทางตรงกันข้ามกลับมีผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มน้อยมากในทิศทางเดียวกันกับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวแปรอิสระไม่สามารถอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรตามได้อย่างแม่นยำ เนื่องจากปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจจะมีอิทธิพลต่อการกำหนดราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มถูกกำหนดให้คงที่

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาความเคลื่อนไหวตามฤดูกาลของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์ม พบว่าราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มขึ้นสูงสุดในเดือนกรกฎาคมซึ่งเป็นเดือนที่อุปทานข้าวโพดในตลาดมีน้อยมาก เนื่องจากข้าวโพดรุ่นใหม่กำลังจะออกในช่วงเดือนกันยายนถึงเดือนตุลาคมและออกมากในเดือนตุลาคม จึงทำให้ราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มในเดือนตุลาคมต่ำสุด ดังนั้นเพื่อให้เกษตรกรได้รับกำไรสูงขึ้นเกษตรกรควรวางแผนการผลิตด้วยการปลูกพืชอายุสั้น เช่น ถั่วเหลือง ถั่วเขียว เป็นต้นในเดือนเมษายน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังจากนั้นจึงปลูกข้าวโพดช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม และเก็บเกี่ยวช่วงเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนมกราคมซึ่งช่วงเวลานั้นราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มสูงและสามารถหลีกเลี่ยงการเกิดเชื้อราอฟลาทอกซินในเมล็ดข้าวโพดได้ เนื่องจากเก็บเกี่ยวนอกฤดูฝนโดยที่วิธีการนี้จะปลูกข้าวโพดได้เพียงรุ่นเดียวเท่านั้น

หน่วยงานราชการควรส่งเสริมให้เกษตรกรหันมาทำการเกษตรแบบครบวงจรโดยมีข้าวโพดเป็นส่วนประกอบหนึ่ง เกษตรกรสามารถมั่นใจได้ว่าจะได้รับกำไรจากการปลูกข้าวโพด เนื่องจากลักษณะความเคลื่อนไหวของราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มมีแนวโน้มสูงขึ้น ประกอบกับการวางแผนการผลิตที่เหมาะสมหลีกเลี่ยงภาวะฝนทิ้งช่วงแล้วเกษตรกรจะได้รับกำไรอย่างแน่นอน

จากการศึกษาความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดพบว่าราคาข้าวโพดในตลาดท้องถิ่น ราคาข้าวโพดในตลาดกรุงเทพฯ ราคาส่งออกข้าวโพดเอฟ.โอ.บีมีความสัมพันธ์กับราคาข้าวโพดที่ระดับฟาร์มค่อนข้างสูง แต่ความสามารถในการอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงของตลาดแต่ละระดับแตกต่างกันไป ดังนั้นรัฐบาลจึงควรจัดตั้งศูนย์กลางประกาศราคาซื้อขายข้าวโพดที่เป็นที่ยอมรับทั้งจากเกษตรกร พ่อค้าคนกลาง และผู้บริโภค เพื่อให้ราคาข้าวโพดที่เกษตรกรได้รับเป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงของราคาข้าวโพดในตลาดระดับอื่น ๆ การให้ข้อมูลข่าวสารการตลาดแก่เกษตรกรก็เป็นเรื่องที่หน่วยงานราชการควรให้ความสำคัญเนื่องจากข้อมูลข่าวสารการตลาดที่รวดเร็วและถูกต้องแม่นยำที่เกษตรกรได้รับจะทำให้เกษตรกรสามารถต่อรองกับพ่อค้าคนกลางได้โดยไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ ส่งเสริมให้เกษตรกรรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสหกรณ์ในการจำหน่ายผลผลิตเพื่อให้เกษตรกรมีอำนาจต่อรองได้มากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารอ้างอิง

กฤษฎา ธาราสุข . 2526 . การวิเคราะห์อุปทานและอุปสงค์ส่งออกสำหรับข้าวโพดไทยในตลาดมาเลเซียและตลาดสิงคโปร์ . กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

เกษกานดา แสงสุวรรณ์ . 2527 . การวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติของการตอบสนองของอุปทานข้าวโพดในประเทศไทย . กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

โชค ตันทัตสวัสดิ์ . 2534 . การศึกษาระบบการตลาดข้าวโพดในประเทศไทย . กรุงเทพมหานคร : ปัญหาพิเศษ ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง .

เทิดชัย วิรุฬห์พานิช . 2529 . ผลกระทบของปัจจัยภายนอกที่มีต่ออุปสงค์และอุปทานของข้าวโพดไทย . กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

นิรนาม . 2535ก . "เป้าหมายการผลิตสินค้าเกษตรกรรมที่สำคัญปี 2535" . ธุรกิจอาหารสัตว์ . 9 (เมษายน-มิถุนายน 2535) : น.7-12 .

_____ . 2535ข . "ข้าวโพดในฐานะพืชเศรษฐกิจเพื่อการส่งออกและใช้ในประเทศ(พ.ศ.2523-ปัจจุบัน)" . ธุรกิจอาหารสัตว์ . 9 (กรกฎาคม-กันยายน 2535) : น.57-75.

_____ . 2538ก . "นโยบายและแนวทางพัฒนาข้าวโพดปี 2537/38-2541/42" . ข่าวเศรษฐกิจการเกษตร . 41(459) : น.6-24 .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิรนาม . 2538ข . "กรอบแนวทางการปรับตัวภาคเกษตรเพื่อรองรับข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศ" . ข่าวเศรษฐกิจการเกษตร . 41(464) : 5-21 .

_____ . 2538ค . "ราคาข้าวโพดที่เกษตรกรได้รับ" . สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร . (อัดสำเนา)

นิสารัตน์ อินทรหอม . 2532 . ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาข้าวโพดในตลาดระดับต่างๆ ของประเทศไทย . กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

ยุพิน บุญเสนอ . 2531 . การวิเคราะห์ความเคลื่อนไหวและความสัมพันธ์ของราคาข้าวโพดในตลาดระดับต่าง ๆ . กรุงเทพมหานคร : ปัญหาพิเศษ ภาควิชาบริหารธุรกิจเกษตร คณะเทคโนโลยีการเกษตร สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง .

รุจิรา ริมผดี . 2526 . การวิเคราะห์อุปสงค์ของต่างประเทศที่มีต่อข้าวโพดไทย . กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

วรพงศ์ พิชญ์พงศ์ศา . 2535 . "สถานการณ์และแนวโน้มความต้องการใช้ข้าวโพดภายในประเทศและการส่งออก" . ธุรกิจอาหารสัตว์ . 9(ตุลาคม-ธันวาคม 2535) : น.59-71 .

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร . 2538 . ข้อมูลด้านการผลิตและการตลาดสินค้าเกษตรที่สำคัญ . กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ .

ศานิต เก้าเอี้ยน . 2524 . ผลกระทบของราคาข้าวโพดที่มีต่ออุตสาหกรรมข้าวโพดของไทย . กรุงเทพมหานคร : วิทยานิพนธ์ปริญญาโท , มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ .

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้